

**Uchwała .....**  
**Rady Powiatu Przemyskiego**  
**z dnia .....**

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Przemyskiego na lata 2021 – 2028.**

Na podstawie art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym ( tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 920 z późn. zm.) oraz art. 16b i art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej r. ( tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ) Rada Powiatu Przemyskiego uchwała co następuje:

§ 1

Uchwała się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Przemyskiego na lata 2021 – 2028 stanowiący załącznik do niniejszej Uchwały.

§2

Traci moc Uchwała Nr XXXVIII/260/2013 Rady Powiatu Przemyskiego z dnia 27 września 2013 w sprawie uchwalenia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Przemyskiego na lata 2013-2020.

§3

Wykonanie Uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Przemyskiego.

§4

Nadzór nad wykonaniem Uchwały sprawować będzie Komisja Zdrowia i Pomocy Społecznej Rady Powiatu Przemyskiego.

§5

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Zarządu

*Jan Pączek*

DYREKTOR  
Powiatowego Centrum Pomocy Społecznej  
w Przemysku  
*mgr Jolanta Jabłońska*

Rada Powiatu Przemyskiego  
14 marca 2021 r.  
RZ-P-154

## Uzasadnienie

do projektu Uchwały Rady Powiatu Przemyskiego w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Przemyskiego lata 2021 – 2028.

W związku z zakończeniem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Przemyskiego na lata 2013 – 2020 przyjętego Uchwałą Nr XXXVIII/260/2013 Rady Powiatu Przemyskiego z dnia 27 września 2013 r., którego opracowanie i realizacja wynika z art. 16b i 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej ( tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemysłu przekłada do zatwierdzenia przez Radę Powiatu Przemyskiego kolejną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Przemyskiego na lata 2021 – 2028.

DYREKTOR  
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie  
w Przemysku  
*J. Jabłońska*  
mgr Jolanta Jabłońska

Załącznik do Uchwały

Nr

Rady Powiatu Przemyskiego

z dnia

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA  
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH  
DLA POWIATU PRZEMYSKIEGO  
na lata 2021-2028**



**Przemyśl 2021**

## SPIS TREŚCI

<b>Wstęp</b> .....	str. 4
<b>ROZDZIAŁ 1.</b>	
<b>CEL I PROCES TWORZENIA STRATEGII</b> .....	str. 5
1.1. Uwarunkowania prawne i zasady opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Przemyskiego .....	str. 5
1.2. Metody i techniki konstruowania Strategii .....	str. 8
1.3. Główne założenia stanowiące podstawę opracowania Strategii .....	str. 9
<b>ROZDZIAŁ 2.</b>	
<b>DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W POWIECIE PRZEMYSKIM</b>	
2.1. Położenie i sytuacja demograficzna powiatu .....	str.14
2.2. Ocena sytuacji społecznej i potrzeb występujących w Powiecie Przemyskim. ....	str.23
2.3.Sytuacja na lokalnym rynku pracy.....	str.50
2.4. Niepełnosprawność .....	str.53
2.5. Zastępcze formy opieki nad dzieckiem .....	str.63
2.6. Przemoc w rodzinie i przestępczość .....	str.69
2.7. Aktywność społeczna .....	str.74
2.8. Analiza SWOT .....	str.77
<b>ROZDZIAŁ 3.</b>	
<b>CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ</b> .....	str.80
3.1 Misja Powiatu Przemyskiego w zakresie rozwiązywania problemów społecznych .....	str.81
3.2 Cele strategiczne, szczegółowe i zadania do realizacji .....	str.82
<b>ROZDZIAŁ 4.</b>	
<b>ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII</b> .....	str.90
4.1 Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych .....	str.90

4.2 System zarządzania realizacją Strategii... ..	str.91
4.3 Projekty i programy realizowane w ramach Strategii .....	str.92
<b>Podsumowanie</b> .....	str.93
Spis tabel i wykresów .....	str.94

## WSTĘP

Polityka społeczna jest sferą działania państwa oraz innych podmiotów publicznych i sił społecznych, które zajmują się kształtowaniem warunków życia oraz stosunków międzyludzkich. Celem instytucji pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, przez podejmowanie działań mających na celu życiowe usamodzielnienie osób i rodzin oraz ich integrację ze środowiskiem. Pod wpływem przeobrażeń ekonomiczno-społecznych polityka społeczna państwa ulega przekształceniu tj. od modelu typowo opiekuńczego, z rozbudowanym zabezpieczeniem socjalnym, do modelu wzmacniającego indywidualną aktywność każdej osoby i jej odpowiedzialność za swój los. Najbardziej efektywne są więc działania mające na celu aktywizację, uczące umiejętności rozwiązywania problemów.

Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Termin „strategia” funkcjonuje w obszarze społecznym już od kilkunastu lat. W najbardziej ogólnym ujęciu oznacza sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji i polityki społecznej powiatu. Celem prac nad powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych jest dążenie do wspierania osób i rodzin narażonych na ryzyko wykluczenia społecznego oraz przygotowanie zestawu konkretnych działań mających przyczynić się do integracji osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia jest więc instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie jak i w odległej perspektywie. Zasady realizacji polityki społecznej powiatu określają cele strategiczne i projektowane działania. Jako element żywy strategia będzie podlegać zmianom. Na jej podstawie będą pojawiać się nowe, ważne zadania wyrażone w przyjmowanych programach

i planach. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądanym, ponieważ będzie odzwierciedleniem dążeń i aktywności społeczności lokalnej.

Wypracowana strategia, będzie źródłem dalszych działań, podstawą budowania szerokiego partnerstwa, a także inspiracją do powstawania nowych organizacji działających w obszarze polityki społecznej.

Aktualna strategia jest kolejną opracowaną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Przemyskim.

## **ROZDZIAŁ 1.**

### **CEL I PROCES TWORZENIA STRATEGII**

W celu poprawy a także wyeliminowania negatywnych zjawisk występujących w społeczności lokalnej wprowadza się względnie trwałe wzorce działań interwencyjnych ujęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 – 2028. Dokument zawiera przede wszystkim propozycje działań instytucji publicznych i innych funkcjonujących w sektorze pomocy społecznej, podejmowane dla poprawy warunków zaspokajania potrzeb szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym kategorii osób i rodzin.

#### **1.1. Uwarunkowania prawne i zasady opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Przemyskiego.**

Obowiązek opracowania i realizacji Strategii na szczeblu powiatowym wynika z art. 19 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2021r., poz.2268 z późn. zm.), który wymienia w zadaniach własnych powiatu m.in. opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem

programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Przemyskiego na lata 2021 - 2028 jest wieloletnim dokumentem programowym, na podstawie którego, w perspektywie najbliższych lat będzie budowana polityka społeczna powiatu.

Różnorodność problemów społecznych występujących na terenie Powiatu Przemyskiego powoduje konieczność uwzględnienia i stosowania różnych aktów prawnych, które wywierają istotny wpływ na zakres działań objętych niniejszą Strategią.

Należą do nich m.in. :

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2021r., poz. 2268 z późn. zm.), określająca zasady, zadania jednostki pomocy społecznej, rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania,
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 821 z późn.zm. ) regulująca działania ukierunkowane na wsparcie rodzin przeżywających trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci prowadzone przez gminy oraz ochronę dzieci w ramach pieczy zastępczej realizowanej przez powiat. Główną podstawą tych regulacji jest dobro dziecka, które potrzebuje szczególnej ochrony i pomocy ze strony osób dorosłych, środowiska rodzinnego, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową,
3. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r., o zatrudnieniu socjalnym (tj. Dz.U. z 2020r., poz. 176) stwarzająca osobom i grupom zagrożonym wykluczeniem społecznym, ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych, szansę na powrót do aktywnego uczestnictwa w życiu zawodowym, społecznym



i rodzinnym poprzez możliwość udziału w zajęciach prowadzonych przez centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej i zatrudnienie wspierane,

4. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz.U. z 2021r., poz. 573) określająca prawa i uprawnienia osób niepełnosprawnych, zespół działań w szczególności organizacyjnych, leczniczych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.
5. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz.U. z 2020 r., poz. 1057 z późn.zm.) regulująca zasady prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych i korzystania z tej działalności przez organy administracji publicznej w celu wykonywania zadań publicznych oraz warunki wykonywania świadczeń przez wolontariuszy.
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 1249 ) określająca zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, działania zmierzające do ochrony przed dalszym krzywdzeniem ofiar przemocy w rodzinie oraz określa działania wobec osób stosujących przemoc,
7. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci ( tj. Dz.U. 2019 poz. 2407 z późn.zm.) określająca warunki nabywania prawa do świadczenia wychowawczego oraz zasady przyznawania i wypłacania tego świadczenia.

Przy konstruowaniu Powiatowej Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych kierowano się wymogami prawnymi w tym zakresie.

W procesie planowania zastosowano zasadę koncentracji polegającej na wyborze i ustaleniu hierarchii priorytetów w ramach programów operacyjnych

i systematycznym zwiększaniu zasobów i środków na te działania w obszarach, w których koncentrują się problemy społeczne i ekonomiczne.

## **1.2. Metody i techniki konstruowania Strategii.**

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych powstała w oparciu o :

- zgromadzone i przeanalizowane materiały z zakresu bieżących problemów społecznych występujących na terenie poszczególnych gmin Powiatu Przemyskiego,
- analizę powiatowych dokumentów planistycznych.

Opracowując Strategię starano się zdefiniować:

- sytuację obecną, poprzez analizę stanu pomocy społecznej w Powiecie Przemyskim,
- sytuację pożądaną poprzez określenie celów strategicznych,
- sposób realizacji poprzez opracowanie celów operacyjnych.

Powstały w ten sposób dokument umożliwi racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz określi płaszczyzny działań, wymagające szczególnej troski władz lokalnych. Zebraniem niezbędnych materiałów oraz opracowaniem Strategii zajęło się Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyśle. Okres realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Przemyskim przyjęto na lata 2021 – 2028. Strategia ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu poprawy zjawisk występujących w obrębie społeczności lokalnej. Stąd też polityka społeczna w Powiecie powinna być podporządkowana postanowieniom niniejszej Strategii.

Informacje niezbędne do opracowania Strategii pozyskano z ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Przemyskiego, Powiatowego Urzędu Pracy w Przemyśle oraz materiałów własnych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyśle. Głównym źródłem informacji statystycznych były

zasoby Urzędu Statystycznego w Przemysłu oraz GUS. Analizą objęto informacje, sprawozdania i opracowania, na podstawie których dokonano oceny ogólnej sytuacji społecznej w powiecie, a następnie identyfikacji głównych problemów społecznych i zbudowano założenia robocze co do dalszej ich diagnozy. Na podstawie analiz, identyfikacji i założeń roboczych określono cele strategiczne i wskazano kierunki działań zmierzające do rozwiązywania najistotniejszych problemów społecznych.

### **1.3. Główne założenia stanowiące podstawę opracowania Strategii.**

Problematyka pomocy społecznej jest dla powiatu bardzo istotna. Zakres jej realizacji wynika z uwarunkowań społecznych oraz regulacji ustawowych.

Przy tworzeniu Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Przemyskim zapoznano się z następującymi dokumentami: Wojewódzkim Programem Pomocy Społecznej, Strategią Rozwoju Województwa Podkarpackiego, Strategią Rozwoju Powiatu Przemyskiego, ich celami, priorytetami oraz działaniami realizowanymi w poszczególnych obszarach.

W Wojewódzkim Programie Pomocy Społecznej na lata 2016-2023 zawarte są cele oraz działania dot. realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej. Jest to dokument określający ramy działań władz regionalnych w obszarze polityki społecznej.

Cel strategiczny Programu to zwiększenie efektywności systemu pomocy i integracji w województwie.

1. Cel operacyjny I dotyczy ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego w województwie poprzez wprowadzenie nowych działań i wdrażanie rozwiązań w zakresie integracji i reintegracji osób zagrożonych bądź dotkniętych wykluczeniem społecznym, wspieranie działań na rzecz tych osób, wspieranie programów i inicjatyw na rzecz

pomocy osobom zagrożonym bądź dotkniętym wykluczeniem społecznym, wzmocnienie i skoordynowanie współpracy podmiotów oraz zwiększenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego.

2. Cel operacyjny II nakierowany jest na wspieranie rodzin w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej poprzez działania takie jak wdrażanie i promowanie różnorodnych form wsparcia rodziny (np. streetworking, asystentura rodziny itp.), wspieranie działań organizacji prowadzących placówki wsparcia dziennego, wspieranie działań pomocowych realizowanych w placówkach stacjonarnych i dziennych, ogniskach wychowawczych, świetlicach i klubach środowiskowych dla dzieci, młodzieży, promowanie zdrowego modelu życia i pozytywnych wzorców rodziny, wspieranie działań profilaktycznych i wczesnej interwencji w rodzinie, oraz rozwijanie modelowego systemu poradnictwa i edukacji dla rodziców w zakresie rozpoznawania zagrożeń opiekuńczo-wychowawczych
3. Cel operacyjny III to zwiększenie i rozwój oferty świadczeń pomocy społecznej dla seniorów poprzez wprowadzenie działań takich jak wspieranie organizowania grup samopomocowych osób starszych oraz inicjowanie pomocy sąsiedzkiej w środowisku lokalnym, włączenie wolontariuszy i innych grup społecznych w niesienie pomocy osobom starszym, rozwój form pomocy środowiskowej, dziennej i usług opiekuńczych skierowanych do ludzi starszych, wspieranie działań wzmacniających więzi międzypokoleniowe, inicjowanie współpracy instytucji pomocy społecznej i organizacji pozarządowych na rzecz świadczenia usług socjalnych dla osób starszych, wzbogacenie oferty w zakresie aktywizacji i organizacji czasu wolnego seniorów, edukacja członków rodzin zajmujących się opieką nad osobami starszymi i przewlekle chorymi, promowanie zdrowego stylu życia i kreowanie

pozytywnego wizerunku starości, prowadzenie kampanii medialnych i przeciwdziałanie dyskryminacji.

4. Cel operacyjny IV to promowanie rozwoju infrastruktury pomocy społecznej poprzez takie działania jak promowanie tworzenia i rozwoju instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych form pomocy dziennej, wspieranie idei budowy i rozbudowy instytucji opiekuńczo-wychowawczych, socjalnych poprzez wskazywanie możliwości pozyskiwania środków, inicjowanie i wspieranie tworzonych placówek pomocy społecznej w szczególności na terenach wiejskich, wspieranie tworzenia sieci poradnictwa specjalistycznego.

Jednym z głównych celów Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030 jest włączenie społeczne. Określono działania zmierzające do zmniejszenia poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego w Województwie Podkarpackim oraz niwelowania tych zjawisk, gdyż ich poziom decyduje o jakości życia i kapitale społecznym. Przyjęte w Strategii priorytety i kierunki obejmują zarówno działania na rzecz osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz tworzenie warunków dla rozwoju rodziny i opieki nad dziećmi, rozbudowę i modernizację infrastruktury pomocy społecznej, również rozwój systemu kształcenia i przygotowania profesjonalnych służb społecznych, jak również kształtowanie świadomości społecznej i rozwijanie obywatelskiego uczestnictwa w zaspakajaniu ludzkich potrzeb. Zadania te winny stanowić spójny system działań pomocowych i samopomocowych. W ramach celu strategicznego wyznaczono następujące priorytety i kierunki działań :

- łagodzenie skutków wykluczenia społecznego, niepełnosprawności i starości;
- wzmocnienie systemu wczesnej interwencji rehabilitacyjnej, likwidacji barier architektonicznych oraz kształtowania pozytywnych postaw wobec osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;

- wsparcie działań na rzecz rozwijania sieci mieszkań chronionych, wspomaganych, udostępnianie i poprawa warunków mieszkaniowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- zapobieganie demoralizacji dzieci i młodzieży poprzez realizację programów z zakresu m.in. profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy;
- rozwój i wsparcie dla kadr i jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- poprawa dostępu do usług transportowych dla osób z niepełnosprawnościami i starszych;
- zapewnienie usług opiekuńczych świadczonych nieinstytucjonalnie oraz rozwój nieinstytucjonalnych form pieczy zastępczej.

W Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2030 wskazano Priorytet, kierunek oraz zakładane działania w zakresie wspierania rodzin i system pieczy zastępczej.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu realizowane będą poprzez planowane działania jednostek samorządu terytorialnego oraz organów administracji rządowej, mające na celu przywrócenie rodzinie zdolności do pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Działania te mają przeciwdziałać sytuacji, w której dla bezpieczeństwa, dziecko umieszczane jest w podmiocie opieki zastępczej. W przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania dziecka przez rodziców, funkcje opiekuńczo-wychowawcze realizowane są w pieczy zastępczej. Mając na uwadze, iż rodzina jako instytucja społeczna ma ogromną wartość, należy podejmować szerokie spektrum działań w tym newralgicznym dla kształtowania jakości społeczeństwa obszarze.

Zakładane działania:

- promocja wartości rodziny;
- wsparcie rodzin wielodzietnych poprzez programy ułatwiające dostępność do usług społecznych;

- wsparcie rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej;
- rozwój i poprawa dostępu oraz zwiększenie efektywności usług na rzecz pieczy zastępczej;
- wsparcie usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Przemyskim na lata 2015 -2020, jest dokumentem określającym rozwój samorządu powiatowego i zawierającym m.in. cel strategiczny i zadania.

Jako cel strategiczny wyznaczono poprawę stanu zdrowia i poczucia bezpieczeństwa publicznego, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wsparcie osób niepełnosprawnych poprzez realizację:

- monitoringu potrzeb rodzin wymagających pomocy,
- wspierania działalności DPS w Huwnikach i Prałkowcach,
- przystosowania architektury i środowiska komunikacyjnego dla potrzeb osób niepełnosprawnych,
- prowadzenie i promocja rehabilitacji społecznej i zawodowej,
- aktywną integrację osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Ustalenia Strategii zostały sprecyzowane w oparciu o założenia poprzednich dokumentów strategicznych, nawiązując do nich i je uzupełniając.

Misją Powiatu Przemyskiego jest wykreowanie atrakcyjnego obszaru zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego, otwartego na inwestycje, turystów i współpracę transgraniczną, z korzystnymi warunkami życia i pracy dla mieszkańców, wykorzystującego własne potencjały dla rozwoju lokalnej gospodarki w oparciu o innowacje i nowoczesne technologie.

Ze sformułowanej wizji rozwoju Powiatu Przemyskiego wynikają następujące cele:

1. Wspieranie włączenia społecznego i rozwoju gospodarczego Powiatu Przemyskiego
2. Docieranie do grup zagrożonych wykluczeniem i wspieranie rozwoju sektora ekonomii społecznej i różnych form samozatrudnienia.
3. Poprawa jakości edukacji i kompetencji mieszkańców powiatu.
4. Poprawa stanu zdrowia i poczucia bezpieczeństwa publicznego, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
5. Propagowanie zdrowego stylu życia i profilaktyki zdrowia.
6. Zwiększenie dostępu do usług zdrowotnych na wsi.
7. Zwiększanie dostępu mieszkańców do infrastruktury i usług w zakresie pomocy społecznej.
8. Monitorowanie zjawisk patologicznych w powiecie w celu ich eliminacji i zapobiegania.
9. Zintensyfikowanie działań profilaktycznych oraz eliminujących marginalizację i wykluczenie społeczne.
10. Wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych i osób starszych wymagających pomocy.
11. Działania ułatwiające funkcjonowanie i komunikację osób niepełnosprawnych.
12. Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

## **ROZDZIAŁ 2.**

### **DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W POWIECIE PRZEMYSKIM.**

#### **2.1. Położenie i sytuacja demograficzna Powiatu Przemyskiego.**

Powiat Przemyski został utworzony w 1999 roku w związku z reformą administracyjną kraju. Od północy sąsiaduje z powiatem jarosławskim, od zachodu z powiatami rzeszowskim i brzozowskim, od południa z powiatami



sanockim, bieszczadzkim i leskim. Granica wschodnia powiatu pokrywa się z granicą państwową z Ukrainą. W skład powiatu wchodzi dziesięć gmin: Bircza, Dubiecko, Fredropol, Krasieczyn, Krzywczka, Medyka, Orły, Przemyśl, Stubno oraz Żurawica. Powierzchnia powiatu wynosi 1 214 km<sup>2</sup>. Największą pod względem powierzchni gminą jest Bircza (254 km<sup>2</sup>), najmniejszą Medyka (61 km<sup>2</sup>).



Źródło: opracowanie własne

Gospodarka Powiatu Przemyskiego opiera się głównie na lokalnych zasobach i surowcach, a dominującymi branżami są przemysł drzewny, maszynowy, rolno-spożywczy, a także usługi związane z handlem i turystyką. Niewielkie uprzemysłowienie Powiatu oraz zachowanie zasady zrównoważonego rozwoju spowodowały, że możliwe są głównie dwa kierunki rozwoju gospodarczego. Pierwszy to rozwój turystyki opartej na walorach naturalnych z wzbogaceniem oferty o usługi umożliwiające aktywny wypoczynek, natomiast drugi to rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w branżach produkcyjnych i usługowych.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba ludności faktycznie zamieszkującej Powiat Przemyski w latach 2017-2019 wyniosła powyżej 70 000 osób. Stan ludności na koniec 2019 r. wynosił 74 061 osób, w tym 36 930 kobiet oraz 37131 mężczyzn. Liczba ludności powiatu utrzymuje się na podobnym poziomie, co można zaobserwować w poniższym zestawieniu. Współczynnik feminizacji - liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn, wg stanu na 31 grudnia 2019 r. wyniósł 99. Powiat znajduje się w grupie powiatów średnio zagęszczonych – 61 osób na 1 km<sup>2</sup>.

Poniższe tabele przedstawiają liczbę ludności Powiatu Przemyskiego z uwzględnieniem poszczególnych gmin w latach 2017 -2019.

Tabela nr 1. Liczba ludności w Powiecie Przemyskim w roku 2017.

Wyszcze gólnienie	G m i n a										Ogółem
	Bircza	Dubiecko	Fredro pol	Krasiczyn	Krzywcza	Medyka	Orły	Przemysł	Stubno	Żurawica	
Liczba ludności w tym :	6656 9,0%	9277 12,5%	5565 7,5%	5135 7,0%	4924 6,6%	6554 8,8%	8879 12,0 %	10571 14,2%	3915 5,2%	12964 17,4%	74440 100%
mężczyźni	3401	4578	2811	2556	2567	3275	4446	5295	1946	6450	37325
kobiety	3255	4699	2754	2579	2357	3279	4433	5276	1969	6514	37115
Kobiety na 100 mężczyzn	95	102	97	100	92	100	99	99	101	100	99
Liczba ludn./1 km <sup>2</sup>	26	60	35	41	52	108	126	97	44	135	61

Źródło : dane statystyczne GUS

Tabela nr 2. Liczba ludności w Powiecie Przemyskim w roku 2018.

Wyszczególnienie	G m i n a										Ogółem
	Bircza	Dubiecko	Fredropol	Krasiczyn	Krzywcza	Medyka	Orły	Przemysł	Stubno	Żurawica	
Liczba ludności w tym :	6605 8,9%	9241 12,4%	5549 7,5%	5193 7,0%	4857 6,5%	6535 8,8%	8872 11,9%	10640 14,3%	3903 5,2%	13003 17,5%	74398 100%
mężczyźni	3373	4582	2792	2584	2520	3291	4444	5318	1932	6475	37311
kobiety	3232	4659	2757	2609	2337	3244	4428	5322	1971	6528	37087
Kobiety na 100 mężczyzn	96	101	99	100	93	98	99	100	102	101	99
Liczba ludn./ 1 km <sup>2</sup>	26	60	35	41	52	108	126	97	44	134	61

Źródło: dane statystyczne GUS

Tabela nr 3. Liczba ludności w Powiecie Przemyskim w roku 2019.

Wyszczególnienie	G m i n a										Ogółem
	Bircza	Dubiecko	Fredropol	Krasiczyn	Krzywcza	Medyka	Orły	Przemysł	Stubno	Żurawica	
Liczba ludności W tym	6539 8,8%	9143 12,4%	5497 7,4%	5144 6,9%	4820 6,5%	6542 8,8%	8894 12,0%	10650 14,4%	3864 5,2%	12968 17,6%	74061 100%
mężczyźni	3351	4544	2764	2555	2494	3304	4456	5309	1900	6454	37131
kobiety	3188	4599	2733	2589	2326	3238	4438	5341	1964	6514	36930
Kobiety na 100 mężczyzn	95	101	99	101	93	98	100	101	103	101	99
Liczba ludn./1km <sup>2</sup>	26	60	35	41	52	108	126	97	44	134	61

Źródło : dane statystyczne GUS

Na terenie Powiatu Przemyskiego można zauważyć wyrównanie liczby mężczyzn i kobiet. Najwięcej osób na 1 km<sup>2</sup> odnotowano w gminach Żurawica, Orły i Medyka. Najwięcej ludności odnotowano w gminach Żurawica, Orły, Dubiecko i Przemyśl, zaś najmniej w gminach Bircza, Stubno, Krzywca, Krasieczyn i Fredropol.

Największą pod względem powierzchni jest gmina Bircza z najmniejszą w powiecie liczbą mieszkańców na 1 km<sup>2</sup>, która wynika z dużego zalesienia gminy.

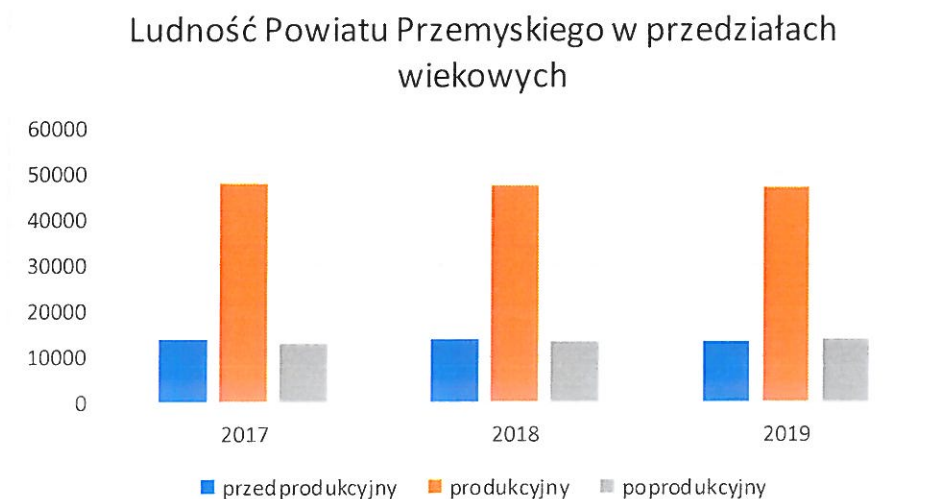
Strukturę wiekową mieszkańców Powiatu Przemyskiego w latach 2017 - 2019 przedstawia tabela nr 4 i wykres nr 1.

Tabela nr 4. Struktura wieku ludności w Powiecie Przemyskim z podziałem na płeć w latach 2017-2019.

Wiek	2017			2018			2019		
	przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny	przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny	przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
Ogółem	13837	47701	12902	13640	47500	13258	13388	47018	13655
Mężczyźni	7134	25906	4285	7046	25825	4440	6884	25634	4613
Kobiety	6703	21795	8617	6594	21675	8818	6504	21384	9042

Źródło: dane statystyczne GUS

Wykres nr 1. Ludność Powiatu Przemyskiego w przedziałach wiekowych w latach 2017 – 2019



Źródło: dane statystyczne GUS

Z analizowanych zestawień wynika, że w ostatnich latach najczęściej ludności w powiecie, biorąc pod uwagę ich wiek, stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Zauważalny jest spadek ilości osób w wieku poprodukcyjnym. Najwięcej osób w wieku produkcyjnym zamieszkuje gminy Żurawica, Przemyśl, Orły i Dubiecko. Gmina Stubno ze względu na niski poziom zaludnienia jest również gminą posiadającą najmniejszy potencjał zasobów ludzkich. W wieku poprodukcyjnym przeważają kobiety - ponad 68%.

Tabela nr 5. Liczba ludności w Powiecie Przemyskim z uwzględnieniem wieku i płci w roku 2017 w podziale na gminy.

Gmina	W wieku przedprodukcyjnym			W wieku produkcyjnym			W wieku poprodukcyjnym		
	Ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety	Ogółem	mężczyźni	kobiety
Bircza	1192	608	584	4334	2424	1910	1130	369	761
Dubiecko	1744	866	878	5677	3088	2589	1856	624	1232
Fredropol	1059	519	540	3573	1963	1610	933	329	604
Krasieczyn	967	519	448	3289	1748	1541	879	289	590
Krzywcza	932	517	415	3143	1729	1414	849	321	528
Medyka	1250	659	591	4261	2301	1960	1043	315	728
Orły	1775	908	867	5647	3053	2594	1457	485	972
Przemysł	1810	974	836	7000	3758	3242	1761	563	1198
Stubno	752	365	387	2472	1351	1121	691	230	461
Żurawica	2356	1199	1157	8305	4491	3814	2303	760	1543
Razem	13837	7134	6703	47701	25906	21795	12902	4285	8617

Źródło : dane statystyczne GUS

Tabela nr 6. Liczba ludności w Powiecie Przemyskim z uwzględnieniem wieku i płci w roku 2018 w podziale na gminy.

Gmina	W wieku przedprodukcyjnym			W wieku produkcyjnym			W wieku poprodukcyjnym		
	Ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety	Ogółem	mężczyźni	kobiety
Bircza	1148	596	552	4310	2397	1913	1147	380	767
Dubiecko	1714	856	858	5657	3092	2565	1870	634	1236
Fredropol	1043	514	529	3552	1943	1609	954	335	619
Krasieczyn	984	524	460	3301	1764	1537	908	296	612
Krzywcza	902	493	409	3085	1698	1387	870	329	541
Medyka	1219	655	564	4235	2293	1942	1081	343	738
Orły	1734	891	843	5643	3058	2585	1495	495	1000
Przemysł	1824	972	852	6984	3754	3230	1832	592	1240
Stubno	730	352	378	2457	1343	1114	716	237	479
Żurawica	2342	1193	1149	8276	4483	3793	2385	799	1586
Razem	13640	7046	6594	47500	25825	21675	13258	4440	8818

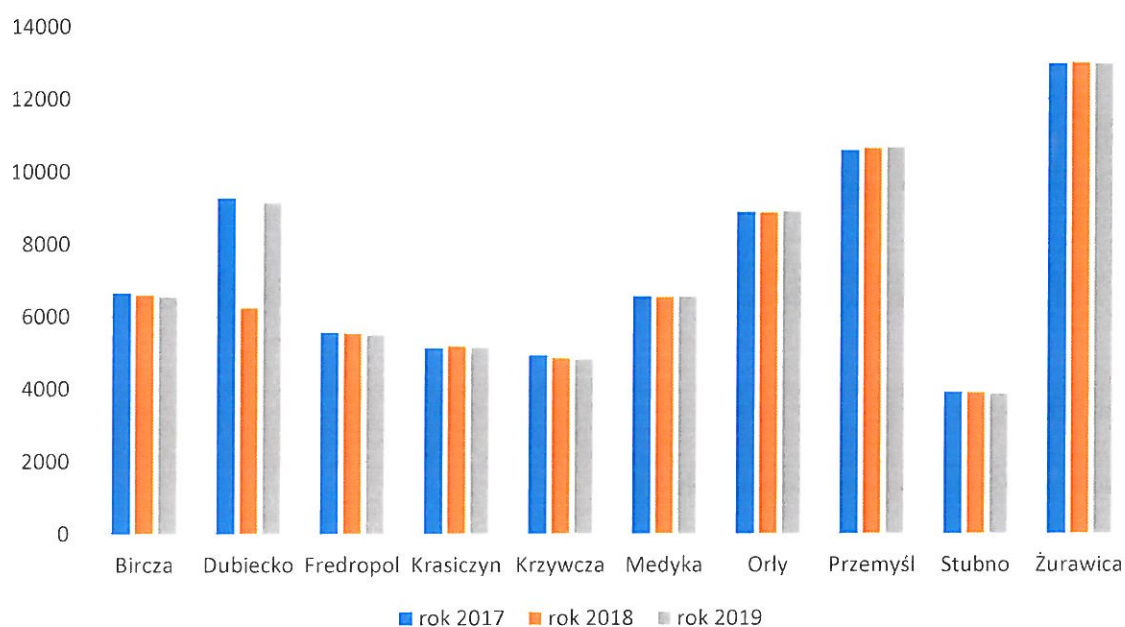
Źródło : dane statystyczne GUS

Tabela nr 7. Liczba ludności w Powiecie Przemyskim z uwzględnieniem wieku i płci w roku 2019 w podziale na gminy.

Gmina	W wieku przedprodukcyjnym			W wieku produkcyjnym			W wieku poprodukcyjnym		
	Ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety	Ogółem	mężczyźni	kobiety
Bircza	1107	578	529	4253	2380	1873	1179	393	786
Dubiecko	1650	828	822	5597	3073	2524	1896	643	1253
Fredropol	1012	504	508	3511	1920	1591	974	340	634
Krasiczyn	955	501	454	3248	1742	1506	941	312	629
Krzywcza	903	489	414	3040	1678	1362	877	327	550
Medyka	1222	663	559	4198	2272	1926	1122	369	753
Orły	1731	884	847	5590	3032	2558	1573	540	1033
Przemysł	1800	950	850	6905	3724	3181	1945	635	1310
Stubno	695	328	367	2452	1337	1115	717	235	482
Żurawica	2313	1159	1154	8224	4476	3748	2431	819	1612
Razem	13388	6884	6504	47018	25634	21384	13655	4613	9042

Źródło : dane statystyczne GUS

Wykres nr 2. Liczba ludności wg wieku i płci w poszczególnych gminach w latach 2017-2019



Źródło : dane statystyczne GUS.

Starzenie się społeczeństwa.

Proces starzenia się ludności polega na wzroście liczby osób w starszym wieku, wzroście wskaźnika udziału w ogólnej liczbie ludności przy jednoczesnym spadku liczby dzieci i młodzieży i ich udziału w ogólnej liczbie ludności. W demografii starość dzieli się na: młodszy wiek poprodukcyjny (60–69 lat), starszy wiek poprodukcyjny (70–79 lat) oraz starość sędziwą (powyżej 80 lat).

Najistotniejsze wskaźniki demograficzne opisujące starzenie się społeczeństwa to m.in.:

- udział osób w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności - ludność w wieku produkcyjnym to ludność zdolna do pracy; dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet 18–59 lat; wśród tej grupy wyróżnia się ludność w wieku mobilnym, tj. w wieku 18–44 lata i niemobilnym, tj. mężczyzn w wieku 45–64 lat i kobiety w wieku 45–59 lat, ludność w wieku nieprodukcyjnym to ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. w wieku do 17 lat, oraz ludność w wieku poprodukcyjnym to mężczyźni w wieku 65 lat i więcej, kobiety w wieku 60 lat i więcej.

Tabela nr 8. Udział procentowy ludności Powiatu Przemyskiego w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności zamieszkującej Powiat.

Udział procentowy ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem [%]			
Powiat Przemyski	2017	2018	2019
	17,33	17,82	18,43

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Z podstawionych danych wynika, iż wzrasta odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, co oznacza starzenie się społeczeństwa. W porównaniu do ogólnokrajowego wskaźnika udziału osób w wieku poprodukcyjnym



wynoszącym 22,72% oraz wojewódzkiego wynoszącego 20,39% jest on nieznacznie mniejszy i w roku 2019 wynosił 18,43%

## **2.2 Ocena sytuacji społecznej i potrzeb występujących w Powiecie Przemyskim.**

Pomoc społeczna jest dziedziną polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Jej celem jest podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielniania osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem, poprzez rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, realizującymi zadania na szczeblu gmin są gminne ośrodki pomocy społecznej oraz na szczeblu powiatu, powiatowe centrum pomocy rodzinie. Ośrodki pomocy społecznej realizują zadania gminy związane m. in. z przyznawaniem pomocy rzeczowej i finansowej osobom i rodzinom, zapewnieniem schronienia, miejsc w ośrodkach wsparcia, świadczeniem usług opiekuńczych. Natomiast powiatowe centra pomocy rodzinie realizują zadania powiatu związane m. in. z umieszczaniem osób w domach pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym, prowadzeniem poradnictwa specjalistycznego oraz prowadzeniem działań w zakresie pieczy zastępczej i rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych. Na terenie Powiatu Przemyskiego funkcjonuje dziesięć gminnych ośrodków pomocy społecznej oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu.

W Powiecie Przemyskim w dwóch gminach działają środowiskowe domy samopomocy, będące ośrodkami wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Z ich usług korzystają osoby wymagające wsparcia w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych spowodowanych

niepełnosprawnością, zaspokajania niezbędnych potrzeb życiowych, działań rehabilitacyjnych zmierzających do osiągnięcia przez nie poprawy funkcjonowania, jakości życia i powstrzymania postępującej regresji. Funkcjonującymi na terenie Powiatu domami są :

1) Środowiskowy Dom Samopomocy w Bachórcu prowadzony przez Prowincję Krakowską Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi z siedzibą w Krakowie o liczbie miejsc 31. Dom w Bachórcu przeznaczony jest dla osób dorosłych, przewlekłe chorych psychicznie, niepełnosprawnych intelektualnie i/lub fizycznie, które z tychże przyczyn wymagają wsparcia niezbędnego do sprawnego życia w środowisku rodzinnym i społecznym. Celem działalności Domu jest wsparcie i pomoc osobom w adaptowaniu się do zmian wynikających z ich choroby lub dysfunkcji. Wsparcie i aktywizacja uczestników zajęć terapeutycznych odbywa się w następującym zakresie:

- treningu umiejętności życiowych i społecznych, zwiększających zakres samodzielnego funkcjonowania;
- wsparcia społecznego umożliwiającego osiągnięcie pomocy w sytuacji kryzysowej;
- wspierania w organizacji własnego sposobu życia, funkcjonowania w rodzinie oraz udostępniania pełnej informacji o przysługujących świadczeniach zdrowotnych i socjalnych.

Środowiskowy Dom Samopomocy organizuje zajęcia terapeutyczne w zakresie treningu umiejętności kulinarnych, plastycznych i krawieckich, informatycznych, z zakresu rehabilitacji medycznej i sportu oraz umiejętności gospodarczych. Wsparcie i pomoc świadczone w Środowiskowym Domu Samopomocy zmierza do pobudzania i rozwoju aktywności życiowej i społecznej uczestników zajęć oraz ich integrację ze środowiskiem rodzinnym i lokalnym.

2) Środowiskowy Dom Samopomocy w Birczy prowadzony przez Gminę Bircza o liczbie miejsc 32 przeznaczony jest do dziennego pobytu dorosłych osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi. Zadaniem Domu jest rozwijanie i podtrzymywanie u osób niepełnosprawnych umiejętności samodzielnej egzystencji, aktywnego funkcjonowania w społeczeństwie oraz integracji ze środowiskiem lokalnym jak również tworzenie własnych postaw społecznych i realizacji rozwoju kulturalnego. Prowadzona terapia zajęciowa jest działaniem wielokierunkowym opartym na wykorzystaniu tkwiącego w każdym człowieku potencjału, niezależnie od stopnia niepełnosprawności. Terapia zajęciowa daje każdemu uczestnikowi szansę wyrażania siebie w dostępnej i indywidualnej formie określając go wewnętrznymi i zewnętrznymi predyspozycjami. Pobyt w Środowiskowym Domu Samopomocy jest jednym z elementów rehabilitacji społecznej i ma na celu włączenie uczestników w nurt życia Domu oraz społeczeństwa. Zdobywanie nowych umiejętności poprzez różne formy terapii, która likwiduje działanie nudy i bezczynności, daje możliwość odkrywania najgłębszych, ukrytych doznań i talentów wzbogacając życie emocjonalne. Zajęcia w Środowiskowym Domu Samopomocy odbywają się w poszczególnych pracowniach, tj. pracownia treningu kulinarnego, rękodzieła artystycznego i plastycznego, informatycznego i małej poligrafii. W Domu prowadzone są również zajęcia dodatkowe tj. fizjoterapia, muzykoterapia, biblioterapia, arteterapia, silvoterapia, trening higieniczny i wyglądu zewnętrznego oraz zapewniane są praktyki religijne. W analizowanym okresie liczba osób korzystających z usług środowiskowych domów samopomocy utrzymuje się na tym samym poziomie.

Tabela nr 9. Liczba osób korzystających z usług świadczonych przez środowiskowe domy samopomocy funkcjonujące na terenie Powiatu Przemyskiego w latach 2017-2019.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
ŚDS w Bachórcu	33	34	34
ŚDS w Birczy	39	40	41

Źródło: dane środowiskowych domów samopomocy z terenu Powiatu Przemyskiego

Na terenie Powiatu Przemyskiego funkcjonują również dwa domy pomocy społecznej. Z ich usług korzystają osoby wymagające całodobowej opieki ze względu na wiek oraz stan zdrowia. Domy prowadzą całodobową działalność w zakresie sprawowania opieki poprzez zaspakajanie potrzeb życiowych podopiecznych w tym rehabilitacyjnych zmierzającym do poprawy ich funkcjonowania.

Na terenie Powiatu działają :

- 1) Dom Pomocy Społecznej w Huwnikach prowadzony przez Powiat Przemyski o liczbie miejsc 100, przeznaczony dla osób przewlekle somatycznie chorych – 85 miejsc i 15 miejsc dla osób w podeszłym wieku,
- 2) Ekumeniczny Dom Pomocy Społecznej w Prałkowcach prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Służebnic Niepokalanej Panny Marii Dom Prowincjonalny w Warszawie, któremu Powiat Przemyski zlecił wykonywanie zadania w zakresie sprawowania opieki nad osobami tego wymagającymi. Dom posiada 72 miejsca w tym 62 miejsca dla osób w podeszłym wieku i 10 miejsc dla osób przewlekle somatycznie chorych.

Domy pomocy społecznej świadczą usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających – mieszkańców domu. Decyzję o skierowaniu do domu pomocy społecznej oraz

decyzję ustalającą wysokość opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej wydaje organ gminy właściwej ze względu na zamieszkiwanie osoby kierowanej.

Tabela nr 10. Liczba mieszkańców domów pomocy społecznej funkcjonujących na terenie Powiatu Przemyskiego w latach 2017-2019

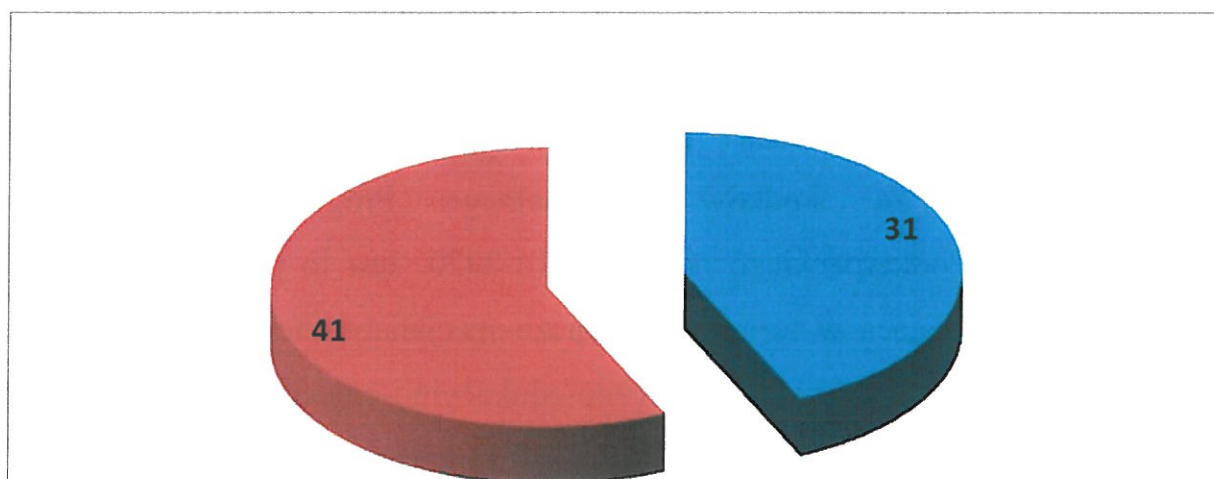
Wyszczególnienie	2017		2018		2019	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Ogółem	71	92	77	83	76	80
DPS w Huwnikach	26	67	28	64	29	62
EDPS w Prałkowcach	45	25	49	19	47	18

Źródło: dane statystyczne domów pomocy społecznej z terenu Powiatu Przemyskiego.

Na terenie Powiatu Przemyskiego funkcjonuje Powiatowe Centrum Terapii Środowiskowej i Integracji w Nienadowej utworzone w 2018 roku przez Powiat Przemyski w ramach projektu „Stop nudzie – stop zawieszeniu” dofinansowanego ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Jest to placówka wsparcia dziennego, działająca w formie opiekuńczo-specjalistycznej. Celem Placówki jest poprawa funkcjonowania społeczno-edukacyjno-emocjonalnego 30 dzieci zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym z terenu Powiatu Przemyskiego. Placówka jest czynna w dni robocze w godzinach od 13.00 do 20.00. Uczestnikami zajęć jest 30 dzieci w wieku od 7 do 18 lat. Pobyt dziecka w placówce jest nieodpłatny i dobrowolny. Celem świetlicy socjoterapeutycznej jest uzyskanie wzrostu umiejętności rozwojowych oraz niwelowanie braków w zakresie wiedzy i kompetencji niezbędnych w funkcjonowaniu w życiu każdego uczestnika zajęć. Zapewniona jest opieka i wychowanie, pomoc w nauce, organizacja czasu wolnego, zabawa i zajęcia sportowe, rozwój zainteresowań, zajęcia socjoterapeutyczne.

Niepełnosprawnym mieszkańcom Powiatu Przemyskiego pomoc w zakresie rehabilitacji społecznej świadczy Warsztat Terapii Zajęciowej w Korytnikach utworzony w 2003 roku i prowadzony przez Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział w Przemysłu. Jest to forma wsparcia oparta na prowadzeniu terapii, pozwalającej osiągnąć osobom niepełnosprawnym możliwie największą samodzielność życiową, stosownie do zachowanych sprawności i możliwości psychofizycznych, służąca zwiększeniu sprawności ogólnej organizmu, wzmocnieniu poczucia własnej wartości, poprawie umiejętności współżycia z innymi ludźmi. W zajęciach warsztatowych uczestniczy 72 osoby w tym 31 kobiet, 41 mężczyzn.

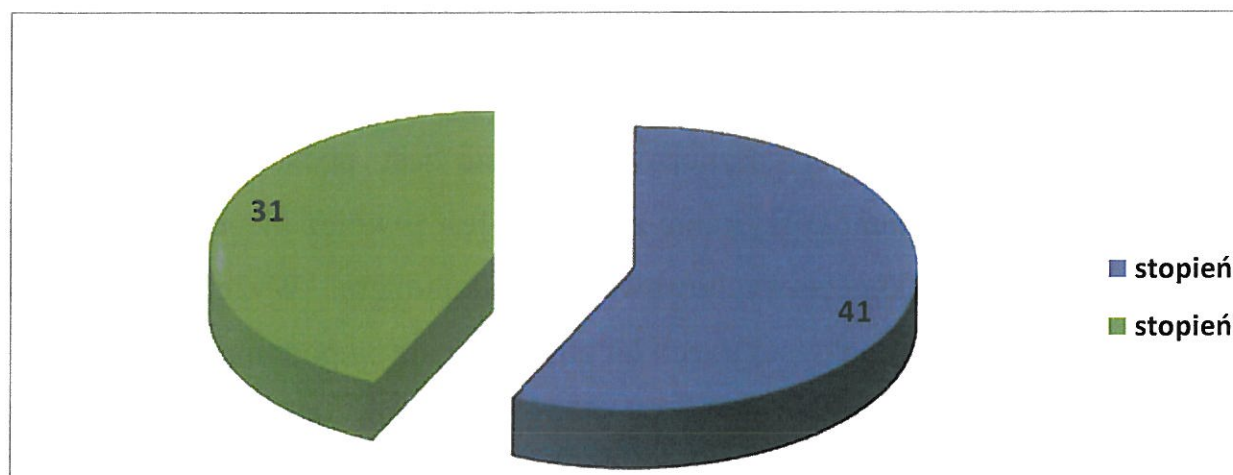
Wykres nr 3. Liczba uczestników WTZ w Korytnikach z podziałem na płeć w roku 2019.



Źródło: dane PCPR w Przemysłu

Wśród uczestników wyróżnia się 41 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, ze stopniem umiarkowanym – 31 osób. W warsztacie uczestniczy 44 osób zamieszkałych na terenie Powiatu Przemyskiego, zaś 28 osób z terenu miasta Przemysła.

Wykres nr 4. Liczba uczestników WTZ w Korytnikach z podziałem na stopień niepełnosprawności w 2019r.



Źródło: dane PCPR w Przemysłu

Warsztat Terapii Zajęciowej dostosowany jest do potrzeb uczestników poprzez wyposażenie budynku w podjazdy dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Zajęcia dla niepełnosprawnych uczestników w warsztacie prowadzone są w 14 pracowniach terapeutycznych tj: teatralno – muzycznej, ceramicznej, techniczno-konserwatorskiej, dwóch pracowniach plastycznych, ogrodniczej, komputerowej, gospodarstwa domowego, technik różnych, artystyczno - użytkowej, muzycznej, florystycznej, porządkowo-gospodarczej, krawiecko - hafciarskiej (wg stanu na dzień 31.12.2019 r.).

Przy tworzeniu Strategii ważnym elementem jest przeprowadzanie diagnozy problemów społecznych, występujących na terenie Powiatu Przemyskiego.

Stanowi ona podstawę koncepcji systemowego działania, opartej na formułowaniu celów strategicznych i zadań, które mogą przyczynić się do zniwelowania bądź ograniczenia niekorzystnych zjawisk, a w konsekwencji wpłynąć na poprawę sytuacji lokalnej społeczności.

Rozpoznanie problemów społecznych opiera się na analizie występujących na terenie Powiatu zjawisk, które są powszechnie uznawane za wyznaczniki stanu społecznego.

Zgodnie z danymi przedstawionymi przez gminne ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Przemyskiego ustalono, że głównymi powodami przyznawania pomocy społecznej w Powiecie jest ubóstwo i bezrobocie. Kolejnymi przyczynami korzystania z pomocy jest również niepełnosprawność, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza i alkoholizm. Wyżej wymienione problemy społeczne w okresie trzech lat utrzymują się na podobnym poziomie.

W poszczególnych gminach funkcjonujących na terenie Powiatu Przemyskiego przeprowadzono dokładną analizę udzielonych świadczeń. Najwięcej rodzin dotkniętych problemem ubóstwa jest w gminach: Bircza, Żurawica, Dubiecko, Orły zaś najmniej w gminie Stubno i Krasieczyn. Najwięcej osób bezrobotnych odnotowano w gminach Dubiecko, Bircza, Przemyśl i Żurawica zaś najmniej w gminie Krzywca. Z powodu długotrwałej, ciężkiej choroby najwięcej rodzin objętych zostało świadczeniami w gminach: Dubiecko, Przemyśl i Bircza, natomiast najmniej rodzin z takim problemem odnotowano w gminie Krasieczyn. Najwięcej osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń ośrodków pomocy społecznej wystąpiło w gminach: Bircza, Żurawica, Dubiecko, Przemyśl. Najmniejsza liczba osób niepełnosprawnych jest w gminie Stubno. Z powodu problemu przemocy w rodzinie z pomocy ośrodków pomocy społecznej skorzystało najwięcej osób w gminach: Bircza i Fredropol. W okresie od 2017-2019 nie odnotowano problemu przemocy w rodzinie w gminach: Orły i Stubno.

Na terenie dwóch gmin tj. Dubiecko i Stubno udzielono pomocy ofiarom handlu ludźmi. W pozostałych gminach taki problem nie wystąpił. Z danych uzyskanych z poszczególnych gminnych ośrodków pomocy społecznej w zakresie przyczyn korzystania z pomocy wynika również bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa



domowego. Jest to najczęstszym problemem w gminach Żurawica, Dubiecko, Fredropol i Krzywca, zaś najmniej rodzin, które zgłosiły się do ośrodka pomocy społecznej z w/w problemem zaewidencjonowano w gminie Stubno. Pomoc przyznaną z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w tym wielodzietności zarejestrowano w największej skali w gminach: Dubiecko, Bircza i Żurawica, natomiast najmniej w Krasicy. Trudności w przystosowaniu do życia osób po zwolnieniu z zakładu karnego odnotowano w gminach Bircza, Medyka i Żurawica. Problem alkoholizmu najbardziej dotyka mieszkańców gminy: Bircza, Przemyśl, Medyka i Żurawica, zaś najmniej w gminie: Stubno.

Na skalę problemów społecznych w poszczególnych gminach Powiatu Przemyskiego ma wpływ m.in. liczba mieszkańców danej gminy .

Tabela nr 11. Najczęstsze powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej w roku 2017.

Gminy Powód przyznania świadczenia	Liczba świadczeniobiorców									
	Bircza	Dubiecko	Fredropol	Krasiczyn	Krzywcza	Medyka	Orły	Przemysł	Stubno	Żurawica
Ubóstwo	315	201	109	117	134	142	297	246	113	344
Sieroctwo	3	0	0	0	0	0	1	1	0	1
Bezdomność	5	0	5	3	2	5	5	0	0	4
Bezrobocie	299	320	126	113	74	169	148	305	108	264
Niepełnosprawność	139	154	83	61	69	85	106	112	57	154
Długotrwała lub ciężka choroba	210	220	41	24	36	131	80	194	71	88
Przemoc w rodzinie	11	3	15	2	3	4	0	7	0	0
Ochrona ofiar handlu ludźmi	0	75	0	0	0	0	0	0	0	0
Ochrona macierzyństwa lub wielodzietności	65	75	29	8	41	46	37	55	20	61
Bezradność w sprawach opiekuńczo -wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	35	42	61	30	38	34	17	38	25	47

Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo - wychowawcze	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy w związku z okolicznością, o której mowa z dnia 12 grudnia 2013r. o cudzoziemcach	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia osób po zwolnieniu z zakładu karnego	7	2	1	0	1	1	1	1	0	5
Alkoholizm	39	7	17	6	11	31	8	35	5	25
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Kłęska żywiołowa	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Razem:	1131	1099	488	364	409	648	700	994	399	994

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Przemyskiego

Tabela nr 12. Najczęstsze powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej w roku 2018r.

Gminy Powód przyznania pomocy	Liczba rodzin ogółem									
	Bireza	Dubiecko	Fredropol	Krasiczyn	Krzyweza	Medyka	Orły	Przemysł	Stubno	Żurawica
Ubóstwo	243	154	126	88	114	123	284	184	92	313
Sieroctwo	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0
Bezdomność	4	0	4	3	2	4	6	0	0	4
Bezrobocie	253	266	98	97	62	156	128	261	87	245
Niepełnosprawność	127	104	65	63	69	92	109	102	54	151
Długotrwała lub ciężka choroba	208	199	51	22	37	138	82	167	73	95
Przemoc w rodzinie	11	2	12	4	3	5	0	5	0	0
Ochrona ofiar handlu ludźmi	0	55	0	0	0	0	0	0	0	0
Ochrona macierzyństwa lub wielodzietności	58	55	33	8	70	39	37	47	16	63
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	31	46	89	27	49	35	15	32	10	43
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo - wychowawcze	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0

Trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy w związku z okolicznością, o której mowa z dnia 12 grudnia 2013r. o cudzoziemcach	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia osób po zwolnieniu z zakładu karnego	7	1	0	2	0	4	2	3	0	2
Alkoholizm	17	5	7	8	12	28	9	26	4	25
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Kłęska żywiołowa	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0
Razem:	964	888	487	322	418	624	673	828	337	942

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Przemyskiego za rok 2018.

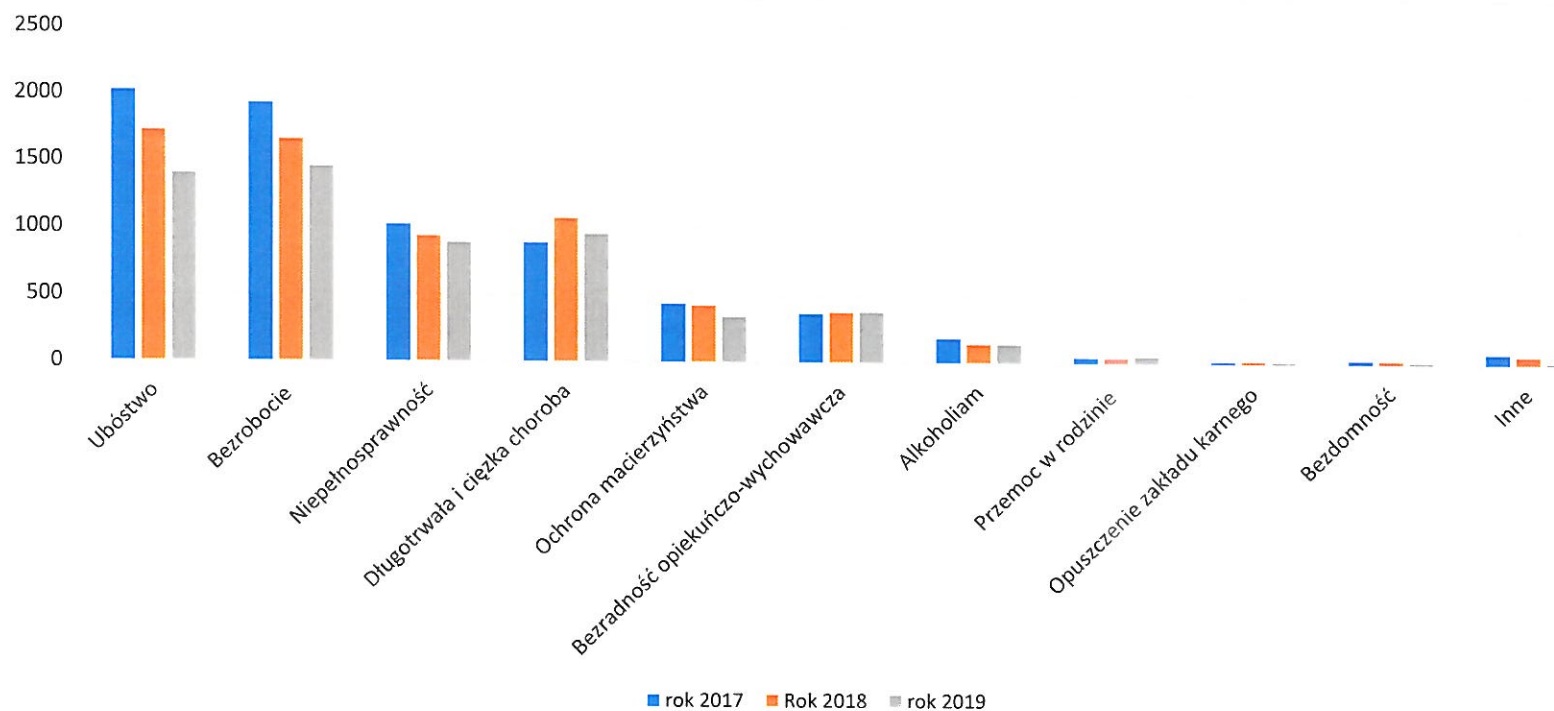
Tabela nr 13. Najczęstsze powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej w roku 2019.

Gminy Powód przyznania pomocy	Liczba rodzin ogółem									
	Bircza	Dubiecko	Fredropol	Krasiczyn	Krzywcza	Medyka	Orły	Przemysł	Stubno	Żurawica
Ubóstwo	209	120	102	65	89	88	262	137	75	253
Sieroctwo	1	1	0	0	0	2	1	1	0	0
Bezdomność	1	0	2	3	3	3	5	0	0	2
Bezrobocie	220	210	112	91	54	140	120	224	70	210
Niepelnosprawność	112	146	78	48	61	70	90	96	52	133
Długotrwała lub ciężka choroba	184	169	52	26	47	110	84	138	66	79
Przemoc w rodzinie	12	4	15	8	2	2	0	9	0	1
Ochrona ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0	0	0	10	0
Ochrona macierzyństwa lub wielodzietności	54	53	17	0	42	32	33	38	11	62
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	34	38	94	17	63	32	14	30	13	45
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo - wychowawcze	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy w związku z okolicznością, o której mowa z dnia 12 grudnia 2013r. o cudzoziemcach	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia osób po zwolnieniu z zakładu karnego	5	0	0	2	1	1	2	2	0	4
alkoholizm	21	11	7	6	8	30	7	25	2	25
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Kłęska żywiołowa	0	0	2	0	0	0	1	0	0	0
Razem:	856	752	481	266	370	510	619	700	299	815

Źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Przemyskiego za rok 2019

Wykres nr 5. Przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2017-2019 w Powiecie Przemyskim.



Źródło: dane gminnych ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Przemyskiego

Analizując przedstawione tabele obrazujące przyczyny korzystania z pomocy społecznej, zauważyć należy, że zdecydowanie największą grupę stanowią osoby, których dochody kształtują się na bardzo niskim poziomie – są dotknięte ubóstwem oraz bezrobociem, długotrwałą lub ciężką chorobą.



Tabela nr 14. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej wg. wieku i płci w 2017r.

Gminy	Bircza		Dubiecko		Fredropol		Krasieczyn		Krzywczwa		Medyka		Orły		Przemysł		Stubno		Żurawica	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
Wiek przedprodukcyjny	0	0	207	192	199	131	0	0	81	104	101	105	159	181	142	85	72	58	brak	brak
Wiek produkcyjny	398	267	390	114	99	53	241	109	84	90	188	95	239	33	220	130	86	93	brak	brak
Wiek poprodukcyjny	164	34	343	65	43	32	18	8	13	7	29	5	1	2	10	10	16	4	brak	brak
Ogółem:	562	301	940	371	341	216	259	117	178	201	318	205	399	216	372	225	174	155		

Źródło: dane gminnych ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Przemyskiego.

Tabela nr 15. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej wg. wieku i płci w 2018r.

Gminy	Liczba rodzin ogółem																			
	Bircza		Dubiecko		Fredropol		Krasieczyn		Krzywcza		Medyka		Orły		Przemysł		Stubno		Żurawica	
Płeć	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
Wiek przedprodukcyjny	0	0	198	120	189	116	0	0	165	174	87	95	171	163	171	163	46	39	194	brak
Wiek produkcyjny	374	206	389	108	103	17	109	71	101	90	185	95	173	103	173	103	64	73	221	157
Wiek poprodukcyjny	173	33	291	102	48	42	8	21	34	8	35	5	55	12	55	12	19	4	34	28
Ogółem:	547	239	878	330	340	175	117	92	300	272	307	195	399	278	399	278	129	116	449	

Źródło: dane gminnych ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Przemyskiego

Tabela nr 16. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej wg. wieku i płci w 2019r.

Gminy	Liczba rodzin ogółem																			
	Birza		Dubiecko		Fredropol		Krasieczyn		Krzywocza		Medyka		Orły		Przemysł		Stubno		Żurawica	
Płeć	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
Wiek przedprodukcyjny	0	0	167	118	186	150	0	0	72	94	73	87	129	160	154	159	40	40	179	brak
Wiek produkcyjny	242	183	370	98	86	24	188	78	67	79	146	90	103	77	125	78	59	73	191	141
Wiek poprodukcyjny	116	28	148	104	49	35	18	11	27	12	22	9	41	11	49	11	18	3	33	28
Ogółem:	358	211	685	320	321	209	206	89	166	185	241	186	273	248	328	248	117	116	403	

Źródło: dane gminnych ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Przemyskiego

Tabela nr 17. Liczba osób starszych i przewlekle chorych wg. wieku, korzystających z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w roku 2017.

Gminy										
	Bircza	Dubiecko	Fredropol	Krasiczyn	Krzywcza	Medyka	Orły	Przemysł	Stubno	Żurawica
Wiek od 61 do 75 lat	2	22	2	11	0	5	0	3	4	37
Wiek od 76- 90 lat	13	42	5	6	0	14	0	3	2	5
Wiek powyżej 90 lat	1	5	1	0	0	0	0	0	2	0
Ogółem:	16	69	8	17	0	19	0	6	8	42

Źródło: dane gminnych ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Przemyskiego

Tabela nr 18. Liczba osób starszych i przewlekle chorych wg. wieku, korzystających z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w roku 2018.

Gminy										
	Bircza	Dubiecko	Fredropol	Krasiczyn	Krzywcza	Medyka	Orły	Przemysł	Stubno	Żurawica
Wiek od 61 do 75 lat	2	19	2	5	0	4	1	3	3	43
Wiek od 76- 90 lat	16	32	4	7	0	14	2	4	5	8
Wiek powyżej 90 lat	2	7	1	0	0	0	0	0	2	2
Ogółem:	20	58	7	12	0	18	3	7	10	53

Źródło: dane gminnych ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Przemyskiego

Tabela nr 19. Liczba osób starszych i przewlekle chorych wg. wieku, korzystających z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w roku 2019.

Gminy										
	Bircza	Dubiecko	Fredropol	Krasiczyn	Krzywcza	Medyka	Orły	Przemysł	Stubno	Żurawica
Wiek od 61 do 75 lat	2	8	1	3	2	4	3	3	2	43
Wiek od 76- 90 lat	15	32	1	5	0	14	4	2	7	8
Wiek powyżej 90 lat	1	9	1	0	0	0	1	0	2	1
Ogółem:	18	49	3	8	2	18	8	5	11	52

Źródło: dane gminnych ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Przemyskiego

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, są świadczeniami niepieniężnymi obejmującymi: pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację i w miarę możliwości kontakty z otoczeniem. Usługi kierowane są do osób samotnych, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione, mogą być również przyznane osobie, która wymaga pomocy, a jej bliscy nie są w stanie takiej pomocy zapewnić.

Odpowiednio zorganizowane i wykonywane usługi opiekuńcze powinny umożliwić osobom starszym zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, z zachowaniem optymalnego poziomu ich samodzielności i aktywności a przez to zwiększyć szansę pozostania w środowisku zamieszkania i opóźnić moment, w którym może być konieczne zapewnienie stałej, całodobowej opieki instytucjonalnej. Jest to istotne wyzwanie, zarówno z perspektywy odbiorców usług, społeczności lokalnych, a także całego społeczeństwa.

Analizując przedstawione tabele obrazujące korzystanie przez osoby starsze i przewlekle chore z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania największą grupę stanowią osoby w wieku 76-90 lat. Zgodnie z uzyskanymi danymi z gminnych ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Przemyskiego najwięcej osób w tym przedziale wiekowym korzystających z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania jest w gminach: Bircza, Żurawica, Dubiecko i Medyka.

Tabela nr 20. Liczba rodzin, w których występuje niezaradność opiekuńczo –wychowawcza rodziców, alkoholizm oraz inne problemy

Gminy											
	Bircza	Dubiecko	Fredropol	Krasiczyn	Krzywcza	Medyka	Orły	Przemysł	Stubno	Żurawica	Razem
Liczba rodzin, w których występuje niezaradność opiekuńczo –wychowawcza rodziców, alkoholizm oraz inne problemy rodzinne mogące stanowić podstawę umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.	5	8	5	6	3	13	3	0	0	1	44

Źródło: dane gminnych ośrodków pomocy społecznej.



Problem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego jest jednym z najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej. Głównym źródłem tego problemu są różne rodzaje zaburzeń w funkcjonowaniu rodziny. Do przyczyn kryzysu polskich rodzin zalicza się:

1. zmieniające się warunki ekonomiczne,
2. czynniki psychospołeczne i kulturowe,
3. osłabienie więzi międzyludzkich.

### **Rozmiary problemu bezradności wśród klientów Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej w Powiecie Przemyskim.**

Bezradność wynikająca z zaburzeń równowagi środowiska rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm.

Są to rodziny które:

- nie potrafią zaspokoić podstawowych potrzeb dzieci,
- nie potrafią skutecznie oddziaływać wychowawczo na swoje dzieci,
- nie potrafią gospodarować posiadanymi zasobami i środkami,
- ze względu na wiek, wykształcenie i sytuację rodzinną – wykazują brak umiejętności w przy załatwianiu swoich spraw ( np. urzędowych – napisanie podania o zapomogę, zarejestrowanie do lekarza itp.).

Spośród wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną z terenu Powiatu Przemyskiego w 44 rodzinach występowała dysfunkcja bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Tabela nr 21. Negatywne zjawiska mające wpływ na dzieci wskazywane przez gminne ośrodki pomocy społecznej.

Gminy											Razem
	Birza	Dubiecko	Fredropol	Krasiczyn	Krzywca	Medyka	Orly	Przemysł	Stubno	Żurawica	
Zaniedbanie wychowawcze ze strony rodziców	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	7
Zaniedbanie socjalne ( niedożywienie, higiena)	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓	2
Demoralizacja	-	✓		✓	✓	-	✓	✓	-	✓	6
Przemoc	-	-	✓		-	-		✓	-	-	2
Sięganie przez dzieci i młodzież po substancje uzależniające(np. alkohol, narkotyki, dopalacze)	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	7
Przestępczość	-	-		-	-	-	-	-	-	-	0
Wulgarność/ agresja	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
Wandalizm	-	-	-	-	✓	-	-	✓	-	-	2
Trudności w przystosowaniu do życia młodzieży po opuszczeniu placówki opiekuńczo - wychowawczej	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	1

Źródło: dane gminnych ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Przemyskiego.

Analiza uzyskanych odpowiedzi pozwoliła na stwierdzenie, że najważniejszymi problemami na jakie narażone są dzieci i młodzież, a występujące w Powiecie Przemyskim jest: zaniedbanie wychowawcze ze strony rodziców, demoralizacja, sięganie przez dzieci i młodzież po substancje uzależniające (np. alkohol, narkotyki, dopalacze), wulgarność i agresja.

W literaturze podkreślany jest fakt, że zaniedbywanie dziecka jest przemocą, czyli taka forma działań lub zaniechań (powstrzymanie się od działań należnych, koniecznych) wobec członków rodziny, które godzą w ich osobistą wolność i przyczyniają się do ich szkody psychicznej lub fizycznej, które są niezgodne ze społecznymi wartościami, dotyczącymi wzajemnych relacji w rodzinie. Zaniedbywanie wiąże się z łamaniem praw dziecka, obwarowane jest konsekwencjami prawnymi.

Demoralizacja - to pewne rozprężenie, zwłaszcza moralne, zepsucie, rozluźnienie dyscypliny, karności. Demoralizacja to pewien proces odchodzenia od obowiązujących w społeczeństwie wartości moralnych, a przejawiających się poprzez popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego, używanie alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawianie nierzędu, włóczęgostwo, udział w grupach przestępczych. Demoralizacja jest wynikiem i jednocześnie przejawem nieprzystosowania społecznego nieletniego. Nie chodzi tutaj o zachowania jednostkowe, sporadyczne, izolowane lecz o zespoły różnorodnych zachowań powtarzające się wielokrotnie i utrzymujące się. Duży wpływ na demoralizowanie nieletnich ma otoczenie, w którym się znajdują. Pod namowami rówieśników młodzież ulega ich wpływom i przyjmuje negatywną postawę. Wśród różnorodnych przejawów demoralizacji za najbardziej zagrażające zdrowiu i prawidłowemu rozwojowi dzieci i młodzieży uznaje się narkomanię, alkoholizm, dopalacze. Są to zjawiska, wobec których żaden dorosły nie powinien pozostawać obojętny. Zachowania młodych ludzi takie jak

wagary, ucieczki z domu, wandalizm, kradzieże, prostytutka, alkoholizm, narkomania, a więc wszystkie te czynniki świadczące o postępującym procesie demoralizacji, mogą być przyczyną nawiązywania kontaktów z grupami przestępczymi, a w dalszej kolejności mogą wiązać się z popełnianiem przestępstw.

### 2.3 Sytuacja na lokalnym rynku pracy.

Liczba osób bezrobotnych w Powiecie Przemyskim w 2017 r. wyniosła 4068 osób, w 2018 roku zmniejszyła się do 3691, a w 2019 roku nastąpił spadek liczby bezrobotnych do 3465 osób. Odnotowano spadek o 603 osoby w stosunku do 2017 r. Stopa bezrobocia rejestrowanego w okresie ostatnich 3 lat utrzymywała się na poziomie ok. 14 %. Prognoza na kolejne lata przewiduje zwiększenie się stopy bezrobocia o kilka punktów procentowych. Sytuacja osób bezrobotnych wiąże się z brakiem zatrudnienia, zwolnieniami oraz innymi czynnikami, które wpływają na aktywność zawodową.

Tabela nr 22. Osoby bezrobotne znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2017-2019.

Wyszczególnienie	Liczba osób bezrobotnych wg stanu na dzień :			Wzrost/spadek porównanie 2017 i 2019	Procentowy udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wg. stanu na 31.12.2019
	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019		
W wieku do 25 roku życia	706	615	552	-154	15,93%
Długotrwale bezrobotni	2522	2177	1997	-525	57,63%
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	744	679	647	-97	18,67%

W wieku powyżej 50 roku życia	818	778	779	-39	22,48%
Bez kwalifikacji zawodowych	1332	1188	1166	-166	33,65%
Bez doświadczenia zawodowego	1253	1092	962	-291	27,76%
Osoby posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	845	806	780	-65	22,51
Osoby posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku	15	12	12	-3	0,34%
Bezrobotni niepełnosprawni	166	172	175	+9	5,05%

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Przemyślu

W grupie bezrobotnych z terenu Powiatu Przemyskiego przeważają osoby bez kwalifikacji zawodowych, którzy stanowią ok. 33,65 % oraz bez doświadczenia zawodowego ok. 27,76%, co wiąże się z długotrwałym pozostawaniem bez pracy, prawie u 57,63% ogółu bezrobotnych.

Ze względu na zróżnicowanie pod względem rozwoju gospodarczego w poszczególnych gminach Powiatu, kształtowanie się bezrobocia przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 23. Osoby bezrobotne w poszczególnych gminach Powiatu Przemyskiego w latach 2017-2019.

Gmina	Lata			Wzrost/spadek porównanie 2017-2019
	2017	2018	2019	
Bircza	444	381	378	-66
Dubiecko	530	442	431	-99
Fredropol	309	283	277	-32
Krasieczyn	320	301	295	-25
Krzywecza	286	241	223	-63

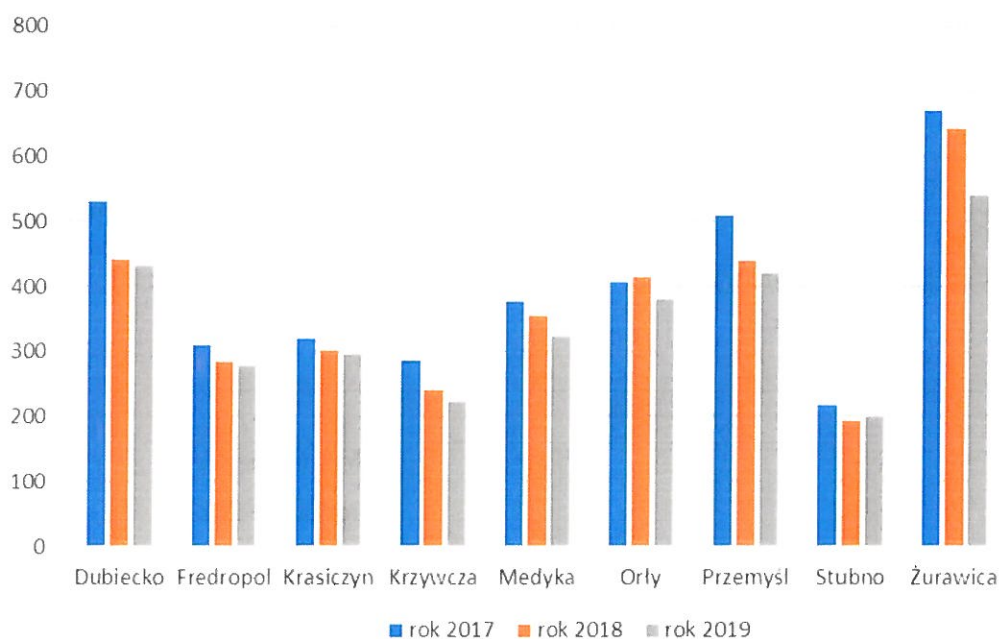
Medyka	377	354	324	-53
Orły	406	413	380	-26
Przemysław	509	439	419	-90
Stubno	217	194	199	-18
Żurawica	670	643	539	-131

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Przemysławie

Największe bezrobocie zaobserwować można w gminach Żurawica, Przemysław i Dubiecko. Najmniejsze bezrobocie występuje w gminie Stubno. Wpływ na wysokość danych liczbowych ma m.in. najmniejsza liczba mieszkańców.

Spadek bezrobocia w przeciągu ostatnich 3 lat odnotowano we wszystkich gminach Powiatu Przemyskiego.

Wykres nr 6. Osoby bezrobotne w poszczególnych gminach Powiatu Przemyskiego w latach 2017-2019.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Przemysławie

## 2.4. Niepełnosprawność.

Niepełnosprawność jest w Polsce niewątpliwie problemem społecznym. Postępujące starzenie się społeczeństwa, brak nawyków prozdrowotnych, stresujący tryb życia, degradacja środowiska naturalnego, nasilenie się częstotliwości różnego rodzaju wypadków, wreszcie postęp medycyny ratujący życie nie zawsze jednak umiejący zapobiec skutkom chorób czy wypadków, to wszystko ma wpływ na wzrost liczby osób niepełnosprawnych.

Ostatnie dane dotyczące liczby osób niepełnosprawnych w Polsce pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego 2011, którego wyniki udostępniło Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych. Według jego wyników w 2011 roku liczba osób niepełnosprawnych ogółem wynosiła około 4,7 mln. Tym samym liczba osób niepełnosprawnych w Polsce stanowiła 12,2% ludności kraju wobec 14,3% w 2002 r. Udział mężczyzn wśród osób niepełnosprawnych wynosił 46,1%, zaś kobiet 53,9%.

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego w 2011 roku przeszło 3,1 mln osób posiadało prawne potwierdzenie faktu niepełnosprawności. Liczebność zbiorowości osób niepełnosprawnych prawnie i biologicznie wynosiła 2 652,0 tys., w tym tylko prawnie – 479,5 tys. i tylko biologicznie – 1 565,6 tys. W porównaniu z wynikami Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku ogólna liczba osób niepełnosprawnych obniżyła się o 759,7 tys., tj. o 13,9%, zaś liczba osób niepełnosprawnych prawnie zmniejszyła się o 1 316,9 tys., tj. o 29,6%. Natomiast liczba osób niepełnosprawnych tylko biologicznie zwiększyła się o 559,0 tys., tj. o 55,5% .

Według wyników BAEL liczba osób niepełnosprawnych w wieku 16 lat i więcej od 2002 roku systematycznie spadała i już w 2009 roku wynosiła 3,5 mln. Według aktualnych danych BAEL liczba osób niepełnosprawnych w wieku 16 lat i więcej w 2018 roku kształtowała się na poziomie 3,0 mln osób. Oznacza to, że 10,0% ludności w wieku 16 lat i więcej posiadało prawne orzeczenie dot.

niepełnosprawności. Liczba osób niepełnosprawnych prawnie w tzw. ekonomicznym wieku produkcyjnym tj. od 18-59 dla kobiet i od 18-64 dla mężczyzn wynosiła średniorocznie 1 625 tys., co stanowiło 7,6 % ludności w tym wieku.

Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu. W ramach środków otrzymywanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych jednostka udziela osobom posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych.

Ilość składanych wniosków w ramach powyższych zadań co roku jest na podobnym poziomie. W roku 2017r. wpłynęło łącznie – 707 wniosków, w 2018r. – 678 wniosków, a w 2019 roku wpłynęło łącznie – 901 wniosków. W 2017r. zrealizowano 92,22 % złożonych wniosków na łączną kwotę 715.023,56 zł, zaś w 2018r. zrealizowano 72,28 % złożonych wniosków na kwotę 694.365,81 zł., natomiast w 2019 roku zrealizowano 83,35% wniosków na łączną kwotę 697.000,68 zł.

W okresie trzech lat większość wniosków dotyczyła zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, natomiast najmniej wniosków dotyczyło likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się. Najwięcej wniosków dotyczyło osób dorosłych, mniej zaś dzieci.



Tabela nr 24. Przyznane dofinansowanie dla dorosłych osób niepełnosprawnych w latach 2017-2019

Forma dofinansowania	2017		2018		2019	
	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania
Uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	103	113.560,00	113	131.769,00	126	155.155,00
Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	354	227.308,78	344	229.155,35	421	229.155,35
Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się	61	218.963,60	56	162.883,46	53	141.970,81
Ogółem:	518	559.832,38	513	523.807,81	600	526.281,16

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu.

Tabela nr 25. Przyznane dofinansowanie dla niepełnosprawnych dzieci w latach 2017-2019

Forma dofinansowania	2017		2018		2019	
	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania
Uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	65	68.850,00	93	106.345,00	68	83.334,00
Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	63	66.541,00	66	57.978,00	65	57.978,02
Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się	6	19.800,18	6	6.235,00	18	29.407,50
Ogółem	134	155.191,18	165	170.558,00	151	170.719,52

W latach 2017 - 2019 Powiat Przemyski kontynuował realizację pilotażowego programu pn. „Aktywny Samorząd” finansowanego ze środków PFRON w oparciu o podpisane z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Oddział w Rzeszowie umowy. Realizatorem programu było Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemysłu.

W roku 2017 zgodnie z wytycznymi Zarządu PFRON realizowano następujące zadania:

Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową:

▲ Obszar A – likwidacja bariery transportowej:

- a. Zadanie 1 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,
- b. Zadanie 2 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B,

Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:

- a. Zadanie 1 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania,
- b. Zadanie 2 – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania,

Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:

- Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
- Zadanie 3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości,
- Zadanie 4 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne.

Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.

Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

W roku sprawozdawczym wpłynęło 111 wniosków, w tym 19 wniosków w ramach Modułu I oraz 92 wnioski w ramach Modułu II. Zawarto 107 umów o dofinansowanie ze środków PFRON, wypłacając łącznie kwotę 193.291,98 zł.

W roku 2018 realizowano następujące zadania:

Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową:

Obszar A – likwidacja bariery transportowej:

- Zadanie 1 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,
- Zadanie 2 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B,

Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:

- Zadanie 1 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania,
- Zadanie 2 – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania,

Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:

- Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
- Zadanie 3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości,
- Zadanie 4 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne.

Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.

Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

W roku sprawozdawczym wpłynęło 89 wniosków, w tym 18 wniosków w ramach Modułu I oraz 71 wniosków w ramach Modułu II. Zawarto 67 umów o dofinansowanie ze środków PFRON w ramach programu „Aktywny Samorząd” wydatkując kwotę w łącznej wysokości 205.719,98 zł.

W roku 2019 kontynuowano realizację następujących zadań:  
Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową:

Obszar A – likwidacja bariery transportowej:

Zadanie 1 - pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,

- Zadanie 2 i 3 - pomoc w uzyskaniu prawa jazdy,
- Zadanie 4 - pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu.

Obszar B likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:

- Zadanie 1 i 3 i 4 - pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania,
- Zadanie 2 - dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania,
- Zadanie 5 - pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego, zakupionego w ramach programu.

Obszar C likwidacja barier w poruszaniu się:

Zadanie 1 - pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,

Zadanie 2 - pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,

Zadanie 3 - pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości,

Zadanie 4 - pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne (co najmniej na III poziomie jakości),

Zadanie 5 - pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego.

Obszar D - pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.

Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

W roku 2019 wpłynęły 103 wnioski, w tym 31 wniosków w ramach Modułu I oraz 72 wnioski w ramach Modułu II. Wydatkowano środki PFRON w łącznej wysokości 253.646,29 zł.

Mieszkańcy Powiatu Przemyskiego mogą ubiegać się o wydanie orzeczenia w związku z niepełnosprawnością przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Przemyślu.

Osoby z wydanym orzeczeniem mogą skorzystać ze szkolenia, odpowiedniego zatrudnienia, korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, uczestniczenia w warsztatach terapii zajęciowej, korzystania z karty parkingowej, zasiłku stałego, zasiłku pielęgnacyjnego korzystania turnusu rehabilitacyjnego itp.

Tabela nr 26. Wydane w latach 2017-2019 orzeczenia o niepełnosprawności dla osób poniżej 16 roku życia.

Lata	Liczba wydanych orzeczeń
2017	348
2018	351
2019	332

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Przemyślu.

Tabel nr 27. Liczba wydanych orzeczeń osobom powyżej 16 roku życia wg. stopnia niepełnosprawności, wieku, płci, wykształcenia i zatrudnienia w latach 2017- 2019.

Rok	Stopień niepełnosprawności				Wiek				Płeć		Wykształcenie				Zatrudnienie	
	Znaczny	Umiarkowany	Lekki	Ogółem	16-25 lat	26-40 lat	41-60 lat	powyżej 60 roku życia	Kobieta	Mężczyzna	Podstawowe	Zasadnicze zawodowe	Średnie	Wyższe	Tak	Nie
2017	654	792	219	1665	158	174	584	749	830	835	616	567	394	88	292	1373
2018	710	790	244	1744	181	166	594	803	882	862	581	622	423	118	310	1434
2019	783	885	194	1862	132	175	595	960	946	916	595	658	470	139	341	1521

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Przemyślu

W 2017r. wydano łącznie 1665 orzeczeń o niepełnosprawności w tym: 654 o stopniu znacznym, 792 o stopniu umiarkowanym i 219 o stopniu lekkim. W 2018r. ilość wydanych orzeczeń wynosiła łącznie 1744 w tym 710 o stopniu znacznym, 790 umiarkowanym i 244 lekkim. W 2019 r. zwiększyła się ilość wydanych orzeczeń i wynosiła łącznie 1862 w tym 783 o stopniu znacznym, 885 umiarkowanym i 194 lekkim. Z danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności ustalono, że najwięcej orzeczeń wydano osobom w wieku powyżej 60 roku życia i nie zatrudnionym.

Tabela nr 28. Liczba wydanych w latach 2017-2019 orzeczeń z uwzględnieniem rodzaju niepełnosprawności.

Rodzaj niepełnosprawności	Liczba wydanych orzeczeń					
	Rok 2017		Rok 2018		Rok 2019	
	Dzieci	Dorośli	Dzieci	Dorośli	Dzieci	Dorośli
1	2	3	4	5	6	7
U- upośledzenie umysłowe	11	41	13	37	8	24
P- choroby psychiczne	26	203	16	173	15	209
L- zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	10	44	15	58	18	66
O-choroby narządu wzroku	11	25	11	29	5	22
R- upośledzenie narządu ruchu	20	427	24	447	20	509
E- epilepsja	26	36	15	34	21	24
S- choroby układu oddechowego	41	330	46	358	35	422
T- choroby układu trawiennego	6	74	9	65	4	77
M- choroby układu moczowo- płciowego	16	60	14	87	12	117
N- choroby neurologiczne	35	305	41	316	36	287
C- całościowe zaburzenia rozwoju	95	1	106	15	111	7
I –inne	51	119	41	125	47	98
Ogółem	348	1665	351	1744	332	1862

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Przemyśle



## **2.5. Zastępcze formy opieki nad dzieckiem.**

Od 2012r. uregulowania prawne dotyczące pieczy zastępczej zostały wyłączone z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej i zawarte w nowej ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawa ta określa w jednym akcie prawnym zarówno zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, jak i zasady i formy sprawowania opieki zastępczej, traktując je jako dopełniające się i wzajemnie powiązane. Szeroko rozumianą profilaktykę, a więc pomoc rodzinie w opiece i wychowaniu dziecka oraz pracę z rodziną zdefiniowano jako zadanie gminy, a rodzinną i instytucjonalną pieczę zastępczą jako zadanie powiatu. W myśl powołanej ustawy piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej (w rodzinie zastępczej) i instytucjonalnej (w placówce opiekuńczo-wychowawczej). Również w nowy sposób zdefiniowano formy rodzinnej pieczy zastępczej.

W Powiecie Przemyskim w latach 2017 - 2019 liczba rodzin zastępczych nieznacznie wzrosła. W ogólnej liczbie rodzin zastępczych zdecydowanie dominowały rodziny spokrewnione. Natomiast wzrasta liczba rodzin zastępczych niezawodowych. Brak ewidentnego przyrostu liczby rodzin zastępczych spowodowany jest m.in. prowadzoną przez asystentów rodziny pracą z rodzinami dysfunkcyjnymi. Środki finansowe na pieczę zastępczą sukcesywnie wzrastają. W związku z wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która nakłada obowiązek umieszczania dzieci poniżej 10 roku życia w rodzinnych formach pieczy zastępczej Powiat Przemyski w 2012r. utworzył poprzez zawarcie stosownych umów 2 rodziny zastępcze zawodowe i 1 rodzinę zastępczą zawodową pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego. W latach 2017 do 2019 funkcjonowały 2 rodziny zastępcze zawodowe i 1 rodzina zastępcza zawodowa pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego.

Powiat zobowiązany jest do ponoszenia wydatków na pokrycie kosztów pobytu dziecka pochodzącego z Powiatu Przemyskiego w rodzinie zastępczej funkcjonującej na terenie innego Powiatu. Koszty utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych w innych Powiatach ponoszone są na podstawie porozumień zawartych między Powiatami. W ostatnich trzech latach w rodzinach zastępczych w innych Powiatach było umieszczonych odpowiednio w 2017 r. – 9 -ro dzieci , w 2018 r. – 8 -ro dzieci , w 2019 r. – 8 -ro dzieci.

Tabela nr 29. Liczba rodzin zastępczych oraz liczba dzieci umieszczonych w tych rodzinach zastępczych w Powiecie Przemyskim w latach 2017-2018.

Rodziny zastępcze	2017		2018	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
Spokrewnione	33	52	35	52
Niezawodowe	28	40	28	42
Zawodowe	2	8	2	5
Pogotowie rodzinne	1	3	1	0
Ogółem	64	103	66	99

Źródło: dane PCPR w Przemyślu

Tabela nr 30. Liczba rodzin zastępczych oraz liczba dzieci umieszczonych w tych rodzinach w Powiecie Przemyskim w 2019r.

Rodziny zastępcze	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
Spokrewnione	36	52
Niezawodowe	33	46
Zawodowe	1	3
Pogotowie rodzinne	1	1
Ogółem	71	102

Źródło: dane PCPR w Przemyślu

Tabela nr 31. Wiek dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w Powiecie Przemyskim w latach 2017-2018

Wiek dzieci w latach	Rodziny spokrewnione		Rodziny niezawodowe		Rodziny zawodowe		Pogotowie rodzinne	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
do 3 lat		-	3	3	1	-	1	1
4-6 lat	3	2	6	5	1	-	1	-
7-13 lat	17	17	7	14	3	2	1	1
14-18 lat	17	17	12	10	1	-	-	-
powyżej 18 roku życia	15	16	12	10	2	3	-	-
Razem	52	52	40	42	8	5	3	2

Źródło: dane PCPR w Przemysłu

Tabela nr 32. Wiek dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w Powiecie Przemyskim w 2019r.

Wiek dzieci w latach	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe	Pogotowie rodzinne
do 3 lat	-	4	-	1
4-6 lat	2	3	-	-
7-13 lat	17	18	1	-
14-18lat	15	10	-	-
powyżej 18 roku życia	18	11	2	-
Razem	52	46	3	1

Źródło: dane PCPR w Przemysłu

Tabela nr 33. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w Powiecie Przemyskim w latach 2017-2018 ze względu na wiek.

Ilość dzieci w rodzinie	Rodziny spokrewnione		Rodziny niezawodowe		Rodziny zawodowe		Pogotowie rodzinne	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
z 1 dzieckiem	19	22	19	17	-	-	-	-
z 2 dzieci	11	10	7	9	2	1	-	2
z 3 dzieci	2	2	2	2	-	1	1	
z 4 dzieci	1	1	-	-	-	-	-	-
z 5 dzieci	-	-	-	-	-	-	-	-
z 6 dzieci i więcej	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem	33	35	28	28	2	2	1	2

Źródło: dane PCPR w Przemyślu

Tabela nr 34. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w Powiecie Przemyskim w 2019r. ze względu na wiek.

Ilość dzieci w rodzinie	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe	Pogotowie rodzinne
z 1 dzieckiem	24	22	-	1
z 2 dzieci	9	9	-	-
z 3 dzieci	2	2	1	-
z 4 dzieci	1	-	-	-
z 5 dzieci	-	-	-	-
z 6 dzieci i więcej	-	-	-	-
Razem	36	33	1	1

Źródło: dane PCPR w Przemyślu

Dziecko pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej może być umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej, która jest sprawowana w formie:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawczej typu:
  - socjalizacyjnego,
  - interwencyjnego,
  - specjalistyczno-terapeutycznego,
  - rodzinnego.
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej,
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza może łączyć działania interwencyjne, socjalizacyjne i inne działania na rzecz pomocy dziecku i rodzinie.

Skierowanie dziecka pozbawionego częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej do całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej na pobyt całodobowy może nastąpić po wyczerpaniu możliwości udzielenia pomocy w rodzinie naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej. Pobyt dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej powinien mieć charakter przejściowy – do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej.

Na terenie Powiatu Przemyskiego funkcjonują dwie Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze typu socjalizacyjnego:

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Nienadowej prowadzona przez Powiat Przemyski, przeznaczona dla dzieci w wieku od 10 - 18 roku życia o liczbie miejsc 14,
- Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza pod Świerkami w Nienadowej przeznaczona dla dzieci w wieku od 10 - 18 roku życia o liczbie miejsc 14.

W latach 2017- 2019r. znacznie spadła liczba skierowań do placówek opiekuńczo-wychowawczych. Spowodowane jest to zmianą przepisów, które nakładają obowiązek umieszczania dzieci poniżej 10 roku życia w rodzinnych formach pieczy zastępczej.

Tabela nr 35. Liczba dzieci z Powiatu Przemyskiego skierowanych do placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2019.

Lata	Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych
2017	0
2018	5
2019	0

Źródło: dane PCPR w Przemyślu

W Domach Dziecka działających na terenie Powiatu Przemyskiego najczęściej dzieci przebywało w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Nienadowej. W/g stanu na koniec 2019r. sześcioro wychowanków pochodziło z innych powiatów, natomiast pozostałe dzieci pochodziły z Powiatu Przemyskiego i były to w większości rodzeństwa. Natomiast w Domu Dziecka „Moja Rodzina” w Prałkowcach funkcjonującym do dnia 30.06.2019r. większość wychowanków pochodziła z terenu innych powiatów. W roku 2017 wychowanków z terenu Powiatu Przemyskiego było - 5, w 2018r –5, a w 2019r. – 4.

Tabela nr 36. Liczba dzieci przebywających w Placówkach Opiekuńczo-Wychowawczych funkcjonujących na terenie Powiatu Przemyskiego w latach 2017-2019 - stan na dzień 31 grudnia danego roku

Nazwa Placówki	2017	2018	2019
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Nienadowej	24	23	21
Dom Dziecka „Moja Rodzina” w Prałkowcach	17	11	0

Źródło: dane PCPR w Przemyślu

Głównymi powodami umieszczania dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych były m.in. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, uzależnienie rodziców od alkoholu oraz niepełnosprawność co najmniej jednego z rodziców. Nie zdarzały się przypadki umieszczenia dzieci z powodu trudnej sytuacji materialno-bytowej.

Powiat jest zobowiązany również do ponoszenia wydatków na pokrycie kosztów pobytu dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie innych powiatów w przypadku, gdy miejscem zamieszkania przed umieszczeniem dziecka po raz pierwszy w pieczy zastępczej był Powiat Przemyski. Koszty utrzymania dzieci w placówkach ponoszone są na podstawie porozumień zawartych między powiatami. W ostatnich trzech latach w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów było umieszczonych odpowiednio w 2017 r. – 1 dzieci, w 2018 r. – 5 dzieci, w 2019 r. – 5 dzieci.

## 2.6 Przemoc w rodzinie i przestępczość

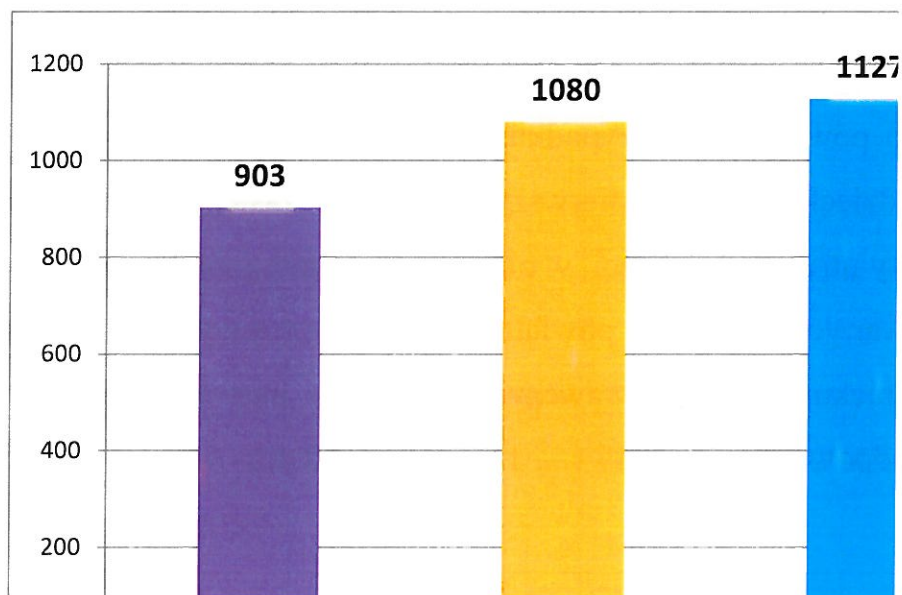
Przemoc w rodzinie – to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste,

powodujące cierpienie i szkody. W relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest zazwyczaj słabsza, a sprawca silniejszy. Zgodnie z art. 207 §1 Kodeksu karnego przemoc w rodzinie jest przestępstwem. Ogólnie przyjmuje się, że przemoc w rodzinie to działanie:

- zamierzone i świadome, skierowane przeciwko innym członkom rodziny,
- naruszające prawa i dobra osobiste osób doświadczających przemocy,
- w którym sprawca jest silniejszy, a osoba doświadczająca przemocy słabsza,
- powodujące ból i cierpienie.

Zgodnie z danymi Komendy Miejskiej Policji w Przemyśle przedstawianymi w poniższym wykresie wynika, że w Powiecie Przemyskim w latach 2017-2019 odnotowano znaczny wzrost interwencji domowych.

Wykres nr 7. Liczba interwencji domowych na terenie Powiatu Przemyskiego w latach 2017-2019.



Źródło: dane Komendy Miejskiej Policji w Przemyśle

Dane zawarte w poniższych tabelach prezentują liczbę sporządzonych „Niebieskich kart” przez funkcjonariuszy Policji na terenie Powiatu



Przemyskiego. Uzyskane dane ilustrują utrzymującą się stałą liczbę sporządzanych „Niebieskich kart”. Osobami pokrzywdzonymi w wyniku przemocy są głównie kobiety i dzieci.

Tabela nr 37. Ilość sporządzonych Niebieskich Kart z uwzględnieniem płci sprawców przemocy w latach 2017-2019

LATA	2017			2018			2019		
	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
Sprawcy przemocy	10	64	74	6	73	79	8	66	74
Liczba sporządzonych „Niebieskich kart”	70			79			71		

Źródło: dane Komendy Miejskiej Policji w Przemyślu.

Tabela nr 38. Liczba osób pokrzywdzonych przemocą domową z podziałem na płeć i wiek w latach 2017-2019.

LATA	2017	2018	2019
Kobiety	67	72	64
Mężczyźni	9	11	8
Małoletni	9	11	2
Ogółem	85	94	74

Źródło: dane Komendy Miejskiej Policji w Przemyślu

Poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby przestępstw popełnionych przez nieletnich w latach 2017-2019 na terenie Powiatu Przemyskiego i Miasta Przemyśla. Liczba tych przestępstw w okresie trzech ostatnich lat spadła.

W 2017 roku ujawniono 37 czynów karalnych, w 2018r. roku liczba przestępstw popełnionych przez nieletnich wynosiła 27, natomiast w 2019 roku liczba przestępstw wynosiła 22.

Tabela nr 39. Liczba przestępstw popełnionych przez nieletnich w Powiecie Przemyskim i w Mieście Przemyśl w latach 2017-2019.

Lata	2017	2018	2019
Ilość	37	27	22

Źródło: dane Komendy Miejskiej Policji w Przemyślu.

Ofiary przemocy lub osoby im bliskie najczęściej szukają wsparcia w jednostkach pomocy społecznej usytuowanych najbliżej ich miejsca zamieszkania, tj. w gminnych lub miejskich ośrodkach pomocy społecznej.

Na terenie Powiatu Przemyskiego funkcjonuje Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Korytnikach przeznaczony dla 20 osób, który realizuje zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Ośrodek Wsparcia udziela ofiarom przemocy całodobową pomoc poprzez pobyt w Ośrodku oraz doraźną pomoc ambulatoryjną.

W latach 2017-2019 z pomocy całodobowej skorzystało łącznie 110 osób w tym: dorosłych 48 i dzieci 62. Zakres udzielonej pomocy obejmował schronienie, poradnictwo prawne, socjalne, pedagogiczne oraz wsparcie i pomoc psychologiczną.

Tabela nr 40. Liczba osób korzystających ze stacjonarnego pobytu w SOW w latach 2017-2019.

	2017		2018		2019	
	Dorośli	Dzieci	Dorośli	Dzieci	Dorośli	Dzieci
Liczba osób	15	18	18	25	15	19

Źródło: dane Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Korytnikach

Specjalny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Korytnikach jest specjalistyczną jednostką posiadającą podpisane porozumienia z Sądem o współpracy na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, celem którego jest zwiększenie poziomu ochrony osób dotkniętych przemocą.

W ramach uruchomionego przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu Punktu interwencji kryzysowej, mieszkańcy Powiatu Przemyśkiego mogą uzyskać fachową pomoc specjalistów z zakresu prawa, psychologii i pracy socjalnej.

Tabela nr 41. Liczba udzielonych porad w ramach Zespołu interwencji kryzysowej w latach 2017-2019

Rodzaj porady	2017	2018	2019
Prawna	35	16	19
Psychologiczna	23	17	8
Socjalna	13	21	27
Ogółem	71	54	54

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu.

## 2.7 Aktywność społeczna

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie precyzuje definicję organizacji pozarządowych, do których zalicza się podmioty nie będące jednostkami sektora finansów publicznych i nie działające w celu osiągnięcia zysku, osoby prawne lub jednostki nieposiadające osobowości prawnej utworzone na podstawie przepisów innych ustaw, w tym fundacje i stowarzyszenia. Organizacje pozarządowe tworzą trzeci sektor, obok sektora publicznego (władz, administracji publicznej) i rynkowego (biznesu, przedsiębiorczości).

W 2018 roku w Polsce zarejestrowanych było ponad 88,1 tys. organizacji pozarządowych w tym m.in. 14,5 tys. fundacji i 69,1 tys. stowarzyszeń (nie licząc Ochotniczych Straży Pożarnych). Część organizacji w rzeczywistości już nie istnieje lub nie prowadzi żadnej działalności. Jednak oficjalnie nie zostały zlikwidowane.

Organizacje non-profit prowadzą różnorodną działalność. W 2018 r. w ramach prowadzonej działalności statutowej najczęściej organizacje zajmowały się sportem, turystyką, rekreacją (29,1%), ratownictwem (16,1%). Dość często wskazywały one jako główną dziedzinę swojej działalności kulturę i sztukę (12,1%), edukację i wychowanie, prowadzenie badań naukowych (10,3%) oraz pomoc społeczną i humanitarną (7,5%). Jednostki posiadające status organizacji pożytku publicznego (OPP) ponad 3-krotnie częściej niż ogół badanych podmiotów non-profit deklarowały, że działały głównie w dziedzinie pomocy społecznej i humanitarnej (26,2%) oraz ochrony zdrowia (12,8%).

Wobec powyższego organizacje pozarządowe, które angażują się aktywnie w rozwiązywanie problemów społecznych tj. stowarzyszenia i fundacje działające w obszarze pomocy społecznej, wspierają i uzupełniają państwowe placówki w wykonywaniu ich zadań. W poniższej tabeli zestawiono wykaz

organizacji pozarządowych działających na rzecz mieszkańców samorządów lokalnych w obszarach pomocy społecznej.

Tabela nr 42. Wykaz organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej.

Lp.	Nazwa organizacji pozarządowej	Adres siedziby
1.	Polski Czerwony Krzyż w Przemyślu	ul. Rzeczna 20, 37-700 Przemyśl
2.	Polski Związek Głuchych Koło Terenowe w Przemyślu	ul. Grodzka 6, 37-700 Przemyśl
3.	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Przemyskie Koło Terenowe Nr 15 w Przemyślu	Pl. Dominikański 3, 37-700 Przemyśl
	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Przemyskie Koło Miejsko – Powiatowe Nr 2 w Przemyślu	Pl. Dominikański 3, 37-700 Przemyśl
4.	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Zarząd Regionu Ziemi Przemyskiej w Przemyślu	Pl. Dominikański 3, 37-700 Przemyśl
5.	Przemyski Klub „Amazonki” Oddział Okręgowy w Przemyślu	ul. Słowackiego 85, 37-700 Przemyśl
6.	Polski Związek Niewidomych Okręg Podkarpacki Koło Powiatowe i Grodzkie w Przemyślu	ul. Katedralna 3A, 37-700 Przemyśl
7.	Przemyski Klub Sportu i Rekreacji Niewidomych i Słabowidzących „Podkarpacie” w Przemyślu	ul. Mickiewicza 24, 37-700 Przemyśl
8.	Stowarzyszenie Profilaktyki i Wspierania Rozwoju Osobowości Dzieci i Młodzieży „WZRASTANIE” w Przemyślu	ul. Borelowskiego 1A, 37-700 Przemyśl
9.	Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział w Przemyślu	ul. Barska 15, 37-700 Przemyśl
10.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Okręgowy w Przemyślu	ul. Grodzka 15, 37-700 Przemyśl
11.	Stowarzyszenie Wspierania Niesłyszących w Przemyślu	ul. Barska 15, 37-700 Przemyśl

12.	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Przemyślu	Wyb. Jana Pawła II 78, 37-700 Przemyśl
13.	Przemyski Ośrodek Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych "Razem" w Przemyślu	ul. Batorego 22, 37-700 Przemyśl
14.	Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta w Przemyślu	ul. Focha 12, 37-700 Przemyśl
15.	Przemyski Uniwersytet III -go Wieku w Przemyślu	ul. Kościuszki 2A, 37-700 Przemyśl
16.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Przemyślu	Pl. Dominikański 3, 37-700 Przemyśl
17.	Towarzystwo Przyjaciół Przemysła i Regionu	Rynek 5, 37-700 Przemyśl
18.	Stowarzyszenie Przyjaciół Reczpol	Reczpol 106, 37-755 Krzywca

Źródło: dane PCPR w Przemyślu

Organizacje pozarządowe mają możliwość pozyskiwania dotacji na realizację zadań publicznych w obszarze rozwoju kultury, turystyki, ochrony zdrowia i pomocy społecznej. Powiat Przemyski w latach 2017-2019 przyznał organizacjom pozarządowym wsparcie finansowe na realizację zadań w wysokości 93.101,58 zł. Środki finansowe przyznano na organizację imprez turystyczno-krajoznawczych, integracyjnych, turniejów, imprez sportowych, konkursów i pielgrzymek dla osób niepełnosprawnych.

Tabela nr 43. Ilość zawartych umów z organizacjami pozarządowymi i kwota przyznanych środków w latach 2017-2019

Lata	Ilość zawartych umów z organizacjami	Kwota środków
2017	16	37.612,97
2018	15	36.904,17
2019	9	18.904,44

Źródło: dane PCPR w Przemysłu

## 2.8. Analiza SWOT .

Diagnozę sytuacji społecznej na terenie Powiatu Przemyskiego opracowano w oparciu o analizę SWOT, polegającą na określeniu czynników wpływających na realizację zadań. Jest to metoda diagnozy sytuacji społeczności lokalnej (zasobów Powiatu i otoczenia zewnętrznego). Nazwa techniki pochodzi od pierwszych liter angielskich słów:

<b>S</b>	- Strengths	- Silne strony, atuty	zasoby
<b>W</b>	- Weaknesses	- Wady, słabe strony	zasoby
<b>O</b>	- Opportunities	- Okazje, możliwości, szanse	otoczenie
<b>T</b>	- Threats	- Trudności, zagrożenia	otoczenie

Technika ta, oceniająca zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki, mogące mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego stanowi użyteczną pomoc prowadzącą do dokonania analizy zasobów i otoczenia Powiatu oraz określenia celów planowanych działań.

W celu uzyskania jasnej analizy traktuje się atuty i słabe strony jako czynniki wewnętrzne z punktu widzenia społeczności lokalnej, na które społeczność ma wpływ a okazje i zagrożenia jako czynniki zewnętrzne, znajdujące się w otoczeniu bliższym i dalszym Powiatu.

Analiza SWOT polega na określeniu czynników wpływających na rozwój działalności w podziale na :

- czynniki zewnętrzne i wewnętrzne,
- czynniki sprzyjające rozwojowi (pozytywne) i niesprzyjające rozwojowi (negatywne).

Podział taki powoduje wyłonienie czterech grup czynników.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Świadomość występujących w społeczeństwie lokalnym problemów społecznych na poziomie gmin.</li> <li>- Właściwy przepływ informacji między instytucjami pomocy społecznej szczebla gminnego i powiatowego</li> <li>- Istnienie infrastruktury pomocy społecznej i standaryzacja świadczonych w niej usług.</li> <li>- Zaangażowana kadra pracowników pomocy społecznej</li> <li>- Współpraca z organizacjami pozarządowymi.</li> <li>- Rozwinięta sieć instytucji działających na rzecz osób</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Brak pełnej infrastruktury pomocy społecznej na szczeblu Powiatu : mieszkań chronionych, placówki resocjalizacyjnej dla dzieci, Dziennych Domów Pobytu dla osób starszych</li> <li>- Występujące bariery architektoniczne w obiektach użyteczności publicznej.</li> <li>- Niska świadomość społeczna procedur prawnych stosowanych przez instytucje</li> <li>- Niska forma wsparcia dla pracowników pomocy społecznej zamierzających podnosić swoje kwalifikacje</li> <li>- Brak nowych inicjatyw w zakresie pomocy społecznej</li> </ul>



<p>niepełnosprawnych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Zróżnicowanie form pomocy</li> <li>- Dostępność środków PFRON dla osób niepełnosprawnych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Niski poziom sponsoringu lokalnego</li> <li>- Rotacja kadry pomocy społecznej wynikająca z niskich wynagrodzeń pracowników</li> <li>- Brak bazy lokalowej na nowe przedsięwzięcia</li> </ul>
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Wystarczająca sieć placówek pomocy społecznej dps</li> <li>- Szkolenia i doskonalenie zawodowe kadry pomocy społecznej</li> <li>- Dostęp do programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków zewnętrznych w tym środków UE</li> <li>- Konsolidacja różnych instytucji z obszaru pomocy społecznej.</li> <li>- Dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi.</li> <li>- Wzrastająca liczba osób aktywnych zawodowo, wykształconych.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Wysoka stopa bezrobocia.</li> <li>- Zagrożenie funkcjonowania rodzin biologicznych poprzez takie czynniki jak: uzależnienie, bezrobocie, ubóstwo i przemoc w rodzinie</li> <li>- Duże migracje zarobkowe ludności w tym przede wszystkim osób wykształconych</li> <li>- Ograniczone zasoby mieszkaniowe i lokalowe</li> <li>- Starzenie się społeczeństwa</li> <li>- Niski poziom wiedzy społecznej o regulacjach prawnych</li> <li>- Liczba osób ubogich, bezradnych i niepełnosprawnych</li> <li>- Rozbicie rodzin poprzez przymusowe wyjazdy zarobkowe do pracy za granicę</li> </ul>

## **ROZDZIAŁ 3.**

### **CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.**

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania państwa i władz samorządowych różnych szczebli w celu kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, a także ogólnych warunków rozwoju, harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych.

Polityka społeczna czerpie wartości z różnych źródeł, do których zalicza się m.in.:

- ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze,
- społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej jak i zasady. Polityka społeczna oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania.

Cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym, to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywania szans życiowych grup ekonomicznie i socjalnie najsłabszych,
- prowadzenie bieżących działań osłonowych,
- dostrzeganie zagrożeń społecznych i ich zapobieganie, minimalizowanie.
- dążenie do dorównania do standardów unijnych i międzynarodowych.

Fundamentem budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne są wartości i zasady określone w polityce regionalnej Unii Europejskiej, zakładające działania związane z polepszeniem warunków życia, pracy

i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia oraz stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego.

### **3.1. Misja Powiatu Przemyskiego w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.**

Misja wskazuje nadrzędny cel polityki społecznej w Powiecie Przemyskim, wokół której powinny koncentrować się działania środowisk lokalnych w celu zapewnienia integracji społeczności lokalnej.

*Misją polityki społecznej w Powiecie Przemyskim jest przeciwdziałanie pogłębianiu się zidentyfikowanych problemów społecznych poprzez zapewnienie pomocy i wsparcia osobom, rodzinom i dzieciom znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.*

Powiat Przemyski realizując ustaloną politykę społeczną przyczyni się do integracji społecznej, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych.

Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opracowało Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu w oparciu o posiadaną wiedzę i nabyte doświadczenie wynikające z wieloletniej realizacji zadań Powiatu z zakresu pomocy społecznej opartych m.in. na współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze pomocy społecznej.

Strategia precyzuje cele strategiczne oraz działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, które będą podejmowane w latach następnych. Głównymi realizatorami zadań z zakresu pomocy społecznej na szczeblu Gminy są gminne ośrodki pomocy społecznej a na szczeblu Powiatu - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu.

### **3.2. Cele strategiczne, szczegółowe i zadania do realizacji.**

System pomocy społecznej jako jeden z elementów polityki społecznej państwa ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych.

Za osoby, które najbardziej narażone są na wystąpienie problemów społecznych uznano osoby niepełnosprawne, dzieci i młodzież pochodzące ze środowisk niewydolnych wychowawczo, których proces wychowawczy przebiega m.in. w formach pieczy zastępczej oraz usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo -wychowawczych.

Kolejną grupę stanowią osoby starsze, wymagające opieki i niezaradne życiowo, mające trudności w wykonywaniu czynności życia codziennego oraz osoby lub rodziny znajdujące się przejściowo lub stale w trudnej sytuacji życiowej.

W celu właściwej i efektywnej pomocy grupom zagrożonym wyznaczono w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych cele i kierunki działań.

Celami strategicznymi są cele, z długim horyzontem czasowym, wynikające z przyjętej wizji rozwoju. Cele te odpowiadają na pytanie: co chcemy osiągnąć ? Wyznaczają one kierunki działań. Cele strategiczne są związane z konkretną rzeczywistością oraz prognozą jej zmian w przyszłości. Wyznaczono cele strategiczne w zakresie pomocy społecznej, których realizacja ma przyczynić się do większej skuteczności pomocy i wsparcia osób. Wyznaczono również cele o średnim horyzoncie czasowym, które odpowiadają na pytanie : w jaki sposób to osiągnąć ? Są to cele operacyjne określające narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych. Przewidziano również działania, jakie należy podjąć, by określone cele zostały osiągnięte.

Obszarami strategicznymi, które stanowią podstawę wyznaczania celów strategicznych są:

- Opieka zastępcza i prawidłowy rozwój dziecka.

- Niepełnosprawność.
- Przemoc w rodzinie.

Głównym celem strategicznym wyznaczonym na lata 2021 - 2028 jest stworzenie zintegrowanego systemu pomocy społecznej w zakresie wspierania rozwoju dzieci i młodzieży pozbawionych całkowicie lub częściowo opieki rodziców, osób usamodzielnianych, osób niepełnosprawnych wymagających opieki, rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej przy wykorzystaniu współpracy środowiska lokalnego.

Cel strategiczny I : Wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych oraz poprawa jakości życia osób w podeszłym wieku .

Problem : Marginalizacja osób niepełnosprawnych, osób starszych.

Cel operacyjny : Poprawa warunków funkcjonowania osób niepełnosprawnych zamieszkujących Powiat Przemyski oraz pomoc w utrzymaniu godnych warunków życia osób starszych.

Nazwa działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca i współpracująca	Mierniki/wskaźniki	Źródło mierników	Finansowanie
Działania na rzecz likwidacji barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej oraz w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej	Działania ciągłe	Starostwo Powiatowe, PCPR, urzędy gmin	Liczba obiektów, liczba dostosowanych indywidualnych mieszkań	Starostwo Powiatowe, Urzędy Gmin, PCPR	W ramach otrzymanych środków PFRON, środków własnych, otrzymanych dotacji
Działania na rzecz likwidacji barier w komunikowaniu się	Działania ciągłe	Starostwo Powiatowe, PCPR	Liczba dofinansowanych wniosków osób niepełnosprawnych	Starostwo Powiatowe, PCPR	W ramach otrzymanych środków z PFRON

Działania na rzecz likwidacji barier technicznych	Działania ciągłe	Starostwo Powiatowe, PCPR	Liczba dofinansowanych wniosków osób niepełnosprawnych	Starostwo Powiatowe, PCPR	W ramach otrzymanyc środków z PFRON
Dofinansowanie imprez sportowych, kulturalnych, turystycznych dla osób niepełnosprawnych	Działania ciągłe	Starostwo Powiatowe, PCPR, organizacje pozarządowe	Liczba osób niepełnosprawnych biorących udział w imprezie	Starostwo Powiatowe, PCPR, organizacje pozarządowe	W ramach otrzymanyc środków z PFRON
Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	Działania ciągłe	Starostwo Powiatowe, PCPR	Liczba dofinansowanych wniosków osób niepełnosprawnych	Starostwo Powiatowe, PCPR	W ramach otrzymanyc środków z PFRON
Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych	Działania ciągłe	Starostwo Powiatowe, PCPR	Liczba wniosków osób niepełnosprawnych	Starostwo Powiatowe, PCPR	W ramach środków PFRON
Prowadzenie warsztatów terapii zajęciowej	Działania ciągłe	Starostwo Powiatowe, PCPR, organizacje pozarządowe	Liczba wtz, Liczba uczestników	Starostwo Powiatowe, PCPR	W ramach przyznanyc środków z PFRON
Umieszczanie osób w dps, ośrodkach wsparcia, domach samopomocy	Działania ciągłe	Starostwo Powiatowe, PCPR	Liczba osób umieszczonych w jednostkach	Starostwo Powiatowe, PCPR	W ramach środków własnych, dotacji
Udział w realizacji programów na	Działania w okresie	Starostwo Powiatowe, PCPR	Liczba programów, Liczba	Starostwo Powiatowe,	Środki zewnętrzne

rzecz osób niepełnosprawnych	realizacji programów		uczestników	PCPR	Środki własne
---------------------------------	-------------------------	--	-------------	------	------------------

Cel strategiczny II : Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i łagodzenie jego skutków.

Problem : Występowanie różnych form przemocy w rodzinie

Cel operacyjny : Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie

Nazwa działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca i współpracująca	Mierniki/wskaźniki	Źródło mierników	Finansowanie
Zintegrowanie pracy wszystkich służb zajmujących się przemocą w rodzinie	Działania ciągłe	SOWOPR, PCPR, Zespoły Interdyscyplinarne	Liczba spotkań, porad	SOWOPR, PCPR	Środki własne, Środki zewnętrzne
Prowadzenie działań wobec sprawców przemocy w postaci programów korekcyjno-educacyjnych Programów profilaktyczno - terapeutycznych	Działania ciągłe	SOWOPR	Liczba programów, Liczba uczestników.	SOWOPR	Środki zewnętrzne
Pomoc ofiarom przemocy w rodzinie poprzez prowadzenie poradnictwa	Działania ciągłe	SOWOPR, PCPR, Zespół Interwencji Kryzysowej	Liczba udzielonych porad i ich rodzaje	SOWOPR Zespół Interwencji Kryzysowej	Środki własne, Środki zewnętrzne

specjalistycznego					
Prowadzenie Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Korytnikach	Działania ciągłe	Starostwo Powiatowe, PCPR	Liczba udzielonej pomocy stacjonarnej. Liczba udzielonej pomocy ambulatoryjnej.	SOWOPR	Środki zewnętrzne
Koordynowanie działań na szczeblu powiatu poprzez m.in. organizowanie szkoleń dla kadry pomocy społecznej z terenu powiatu z zakresu tematyki przemocy w rodzinie	Działania ciągłe	PCPR SOWOPR	Liczba szkoleń. Liczba uczestników szkoleń.	PCPR SOWOPR	Środki własne

Cel strategiczny III : Stworzenie powiatowego systemu pomocy dziecku i rodzinie.

Problem : Występowanie rodzin dysfunkcyjnych w zakresie opieki nad dzieckiem.

Cel operacyjny : Zapewnienie opieki dziecku, w ramach pieczy zastępczej oraz usamodzielniającym się wychowankom.



Nazwa działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca i współpracująca	Mierniki/wskaźniki	Źródło mierników	Finansowanie
Diagnozowanie potrzeb powiatu w zakresie pieczy zastępczej	Działania ciągłe	Gminne ośrodki pomocy społecznej PCPR	Liczba analiz, diagnoz	Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej PCPR	Środki własne
Tworzenie programu rozwoju pieczy zastępczej	Trzyletni	PCPR	Liczba programów	PCPR	Środki własne
Pomoc i wsparcie rodzin poprzez m.in. prowadzenie specjalistycznego poradnictwa	Działania ciągłe	PCPR, GOPS Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Liczba udzielonych porad	PCPR, GOPS, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Środki własne
Pomoc dla wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych	Działania ciągłe	PCPR	Liczba i rodzaj udzielonej pomocy	PCPR	Środki własne, Środki zewnętrzne
Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom w ramach pieczy zastępczej.	Działania ciągłe	PCPR	Rodzaj udzielonej pomocy	PCPR	Środki własne Środki zewnętrzne

Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych	Działania ciągłe	PCPR	Ilość porad, Ilość szkoleń	PCPR	Środki Własne, Środki zewnętrzne.
Finansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej	Działania ciągłe	PCPR	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych. Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowaw.	PCPR Placówki opiekuńczo - wychow.	Środki własne
Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego oraz pozyskiwanie kandydatów na rodziców zastępczych	Działania ciągłe	PCPR	Liczba działań, Rodzaj, Liczba pozyskanych kandydatów.	PCPR	Środki własne
Współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz pomocy dziecku i rodzinie	Działania ciągłe	PCPR, GOPS, Organizacje pozarządowe	Liczba spotkań, narad, inicjatyw	PCPR, GOPS, organizacje pozarząd.	Środki własne

Cel strategiczny IV : Poprawa jakości świadczonych usług w zakresie pomocy społecznej, tworzenie zgodnie z potrzebami nowych jednostek pomocy społecznej oraz rozwój zawodowy kadr pomocy społecznej.

Problem : Nie wykorzystanie w pełni potencjału pomocy społecznej.

Cel operacyjny : Podniesienie kwalifikacji kadr pomocy społecznej, zwiększenie motywacji do efektywnych działań na rzecz osób objętych działaniami pomocy społecznej.

Nazwa działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca i współpracująca	Mierniki/wskaźni	Źródło mierników	Finansowanie
Prowadzenie działań w zakresie podstawowych jakości usług świadczonych przez jednostki pomocy społecznej.	Działania ciągłe	Starostwo Powiatowe	Liczba jednostek objętych działaniami pomocy społecznej, standaryzacją	Starostw Powiatowe Jednostki pomocy społecznej	Środki własne Środki zewnętrzne
Udzielanie pomocy i wsparcia dla wychowanków pieczy zastępczej.	Działania ciągłe	PCPR, Starostwo Powiatowe	Rodzaj udzielonej pomocy, Liczba wychowanków korzystających z pomocy.	PCPR	Środki własne Środki zewnętrzne
Organizowanie szkoleń i doradztwa metodycznego dla	Działania ciągłe	PCPR	Liczba zorganizowanych szkoleń. Liczba udzielonego	PCPR	Środki własne Środki zewnętrzne

kierowników i kadry pomocy społecznej z terenu Powiatu Przemyskiego			doradztwa. Liczba uczestników.		
---	--	--	-----------------------------------	--	--

## **ROZDZIAŁ 4.**

### **Zarządzanie realizacją Strategii.**

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wieloletnim dokumentem określającym cele i podejmowane działania w latach 2021 do 2028 w zakresie problematyki społecznej, podlegających aktualizacji dostosowującej do zmian zachodzących w otoczeniu. Długotrwały charakter działań w zakresie problematyki społecznej wymaga stałego kontrolowania zmian prawnych, gospodarczych, społecznych.

#### **4.1 Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.**

Monitoring polegać będzie na systematycznym zbieraniu i analizie danych finansowych i statystycznych dotyczących realizowanych działań określonych w Strategii. Podstawę stanowią będą informacje statystyczne instytucji, organizacji a także innych podmiotów biorących udział w realizacji Strategii. Istotnym elementem oceny będą roczne sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przemysłu oraz zestawienia potrzeb w zakresie pomocy społecznej.

Monitoring prowadzony będzie przy zastosowaniu analizy dokumentów, sporządzaniu sprawozdań, rozmów oraz obserwacji. Monitoring Strategii jest elementem koniecznym w celu oceny prawidłowej realizacji działań zmierzających do osiągnięcia założonych celów. Monitoring realizacji Strategii

umożliwia obserwację stanu zaawansowania projektów umożliwiającą aktualną identyfikację problemów w ich realizacji, ocenę zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za ich realizację, weryfikację zgodności założonych celów i efektywności wykorzystania przeznaczonych środków, kontrolę postępu prac związanych z realizacją działań.

Ewaluacja posłuży ocenie skuteczności podejmowanych w ramach programu działań. Posłuży również do dokonywania zmian i aktualizacji założeń i celów, w przypadku nie osiągnięcia zamierzonych wskaźników. Dokonywanie oceny prowadzonego działania sprzyja zwiększeniu odpowiedzialności, ułatwi podejmowanie decyzji określających priorytety działania, wykazuje skuteczność i wydajność, pomaga określić zadania i udoskonalać ich realizację.

#### **4.2. System zarządzania realizacją Strategii.**

Strategia ma charakter otwarty, dzięki czemu będzie mogła być uzupełniana w przypadku zmiany warunków społeczno-gospodarczych, które znacząco wpłyną na wyznaczone cele i działania.

Zmiany w Strategii inicjonowane będą przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przemysłu i podlegać będą wprowadzeniu mocą Uchwały Rady Powiatu Przemyskiego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Przemyskiego będzie skuteczna pod warunkiem posiadania zasobów finansowych, komunalnych umożliwiających realizację programów zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Określenie w Strategii działania będzie można realizować przy zaangażowaniu środków własnych powiatu oraz środków zewnętrznych, m.in. z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, środków unijnych.

### **4.3. Programy i projekty realizowane w ramach Strategii.**

W celu realizacji założeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nieodzownym jest zabezpieczenie zasobów w tym finansowych umożliwiających tworzenie i realizację działań w okresach dłuższych lub krótszych. Powinny być realizowane w ramach własnych zasobów Powiatu, przy udziale m.in. organizacji pozarządowych oraz innych instytucji zewnętrznych. Realizacja różnych przedsięwzięć odbywać się będzie po uzyskaniu aprobaty Zarządu Powiatu Przemyskiego, Rady Powiatu Przemyskiego. Projekty i programy w ramach Strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinny być efektywne, skuteczne i celowe.

Skuteczność jest zgodnością między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania z zakładanym celem. Skuteczność jest oceną, dla której punktem wyjścia jest stan docelowy. Celowość zaś, jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem, wyznaczającym cele w zakresie zadań pomocy społecznej. W oparciu o dane statystyczne uzyskane z różnych instytucji i organizacji działających lub obejmujących swoim działaniem teren Powiatu Przemyskiego opracowano diagnozę problemów społecznych występujących w Powiecie Przemyskim.

Partnerami przy realizacji wytyczonych w Strategii celów są głównie instytucje pomocy społecznej tj. Ośrodki Pomocy Społecznej funkcjonujące na terenie Powiatu, Domy Pomocy Społecznej, Środowiskowe Domy Samopomocy, Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze, Starostwo Powiatowe w Przemyślu.

## PODSUMOWANIE

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych opracowana na lata 2021-2028 jest dokumentem określającym wizję w zakresie rozwiązywania problemów społecznych na terenie Powiatu Przemyskiego w dalszej perspektywie czasowej.

Opracowana Strategia pozwoli na celowe, systematyczne i planowane dążenie do osiągnięcia wytyczonego celu poprzez prowadzenie działań określonych w przepisach prawa. Sukces jej realizacji zależy od różnych czynników, zarówno zewnętrznych jak i wewnętrznych.

Wdrożenie programu przyczyni się do ograniczenia występujących na terenie Powiatu Przemyskiego problemów społecznych. Efektem winno być podniesienie jakości życia mieszkańców Powiatu, pomoc osobom poprzez udzielenie wsparcia oraz przyczynienie się do integracji społecznej osób objętych działaniami.

Wyznaczone w Strategii działania będą realizowane w oparciu o posiadane zasoby finansowe własne Powiatu oraz przeznaczone na ten środki zewnętrzne w tym Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, dotacji rządowych oraz innych środków pozyskanych w ramach realizowanych programów i konkursów.

W Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wskazano na kluczowe kwestie społeczne, zjawiska działające dysfunkcyjnie na środowisko rodzinne oraz określono formy pomocy zmierzające do ograniczenia negatywnych czynników oraz tworzenie mechanizmów wzmacniających wprowadzone zmiany.

## **Spis tabel i wykresów.**

Tabela nr 1. Liczba ludności w Powiecie Przemyskim w roku 2017.....	str.16
Tabela nr 2. Liczba ludności w Powiecie Przemyskim w roku 2018 .....	str.17
Tabela nr 3. Liczba ludności w Powiecie Przemyskim w roku 2019 .....	str.17
Tabela nr 4. Struktura wieku ludności w Powiecie Przemyskim w podziale na płeć w latach 2017 – 2019 .....	str.18
Tabela nr 5. Liczba ludności w Powiecie Przemyskim z uwzględnieniem wieku i płci w roku 2017 w podziale na gminy .....	str.20
Tabela nr 6. Liczba ludności w Powiecie Przemyskim z uwzględnieniem wieku i płci w roku 2018 w podziale na gminy .....	str.20
Tabela nr 7. Liczba ludności w Powiecie Przemyskim z uwzględnieniem wieku i płci w roku 2019 w podziale na gminy .....	str.21
Tabela nr 8. Udział procentowy ludności Powiatu Przemyskiego w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności zamieszkującej Powiat.....	str.22
Tabela nr 9. Liczba osób korzystających z usług świadczonych przez środowiskowe domy samopomocy funkcjonujące na terenie Powiatu Przemyskiego w latach 2017 – 2019 .....	str.26
Tabela nr 10. Liczba mieszkańców domów pomocy społecznej funkcjonujących na terenie Powiatu Przemyskiego w latach 2017-2019.....	str.27
Tabela nr 11. Najczęstsze powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej w roku 2017 .....	str.32
Tabela nr 12. Najczęstsze powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej w roku 2018 .....	str.34
Tabela nr 13. Najczęstsze powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej w roku 2019 .....	str.36
Tabela nr 14. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej wg wieku i płci w roku 2017.....	str.39
Tabela nr 15. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej wg wieku i płci w roku 2018.....	str.40



Tabela nr 16. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej wg wieku i płci w roku 2019 .....	str.41
Tabela nr 17. Liczba osób starszych i przewlekle chorych wg wieku, korzystających z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w roku 2017 .....	str.42
Tabela nr 18. Liczba osób starszych i przewlekle chorych wg wieku, korzystających z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w roku 2018 .....	str.43
Tabela nr 19. Liczba osób starszych i przewlekle chorych wg wieku, korzystających z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w roku 2019 .....	str.44
Tabela nr 20. Liczba rodzin, w których występuje niezaradność opiekuńczo-wychowawcza, alkoholizm oraz inne problemy.....	str.46
Tabela nr 21. Negatywne zjawiska mające wpływ na dzieci wskazane przez gminne ośrodki pomocy społecznej .....	str.48
Tabela nr 22. Osoby bezrobotne znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2017-2019.....	str.50
Tabela nr 23. Osoby bezrobotne w poszczególnych gminach Powiatu Przemyskiego w latach 2017-2019 .....	str.51
Tabela nr 24. Przyznane dofinansowanie dla dorosłych osób niepełnosprawnych w latach 2017-2019.....	str.55
Tabela nr 25. Przyznane dofinansowanie dla niepełnosprawnych dzieci w latach 2017-2019 .....	str.56
Tabela nr 26. Wydane w latach 2017-2019 orzeczenia o niepełnosprawności dla osób poniżej 16 roku życia.....	str.60
Tabela nr 27. Liczba wydanych orzeczeń osobom powyżej 16 roku życia wg. stopnia niepełnosprawności, wieku, płci, wykształcenia i zatrudnienia w latach 2017- 2019.....	str.61

Tabela nr 28. Liczba wydanych w latach 2017-2019 orzeczeń z uwzględnieniem rodzaju niepełnosprawności.....	str.62
Tabela nr 29. Liczba rodzin zastępczych oraz liczba dzieci umieszczonych w tych rodzinach zastępczych w Powiecie Przemyskim w latach 2017-2018 .....	str.64
Tabela nr 30. Liczba rodzin zastępczych oraz liczba dzieci umieszczonych w tych rodzinach w Powiecie Przemyskim w 2019r. ....	str.64
Tabela nr 31. Wiek dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w Powiecie Przemyskim w latach 2017-2018 .....	str.65
Tabela nr 32. Wiek dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w Powiecie Przemyskim w 2019r.....	str.65
Tabela nr 33. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w Powiecie Przemyskim w latach 2017-2018 ze względu na wiek.....	str.66
Tabela nr 34. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w Powiecie Przemyskim w 2019r. ze względu na wiek.....	str.66
Tabela nr 35. Liczba dzieci z Powiatu Przemyskiego skierowanych do placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2019.....	str.68
Tabela nr 36. Liczba dzieci przebywających w Placówkach Opiekuńczo-Wychowawczych funkcjonujących na terenie Powiatu Przemyskiego w latach 2017-2019 - stan na dzień 31 grudnia danego roku .....	str.69
Tabela nr 37. Ilość sporządzonych Niebieskich Kart z uwzględnieniem płci sprawców przemocy w latach 2017-2019 .....	str.71
Tabela nr 38. Liczba osób pokrzywdzonych przemocą domową z podziałem na płeć i wiek w latach 2017-2019.....	str.71
Tabela nr 39. Liczba przestępstw popełnionych przez nieletnich w Powiecie Przemyskim i w Mieście Przemyśl w latach 2017-2019.....	str.72
Tabela nr 40. Liczba osób korzystających ze stacjonarnego pobytu w SOW w latach 2017-2019.....	str.73

Tabela nr 41. Liczba udzielonych porad w ramach Zespołu interwencji kryzysowej w latach 2017-2019.....	str.73
Tabela nr 42. Wykaz organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej.....	str.75
Tabela nr 43. Ilość zawartych umów z organizacjami pozarządowymi i kwota przyznanych środków w latach 2017-2019 .....	str.77
Wykres nr 1. Ludność Powiatu Przemyskiego w przedziałach wiekowych w latach 2017 – 2019 .....	str.19
Wykres nr 2. Liczba ludności wg wieku i płci w poszczególnych gminach w latach 2017-2019.....	str.21
Wykres nr 3. Liczba uczestników WTZ w Korytnikach z podziałem na płeć w roku 2019.....	str.28
Wykres nr 4. Liczba uczestników WTZ w Korytnikach z podziałem na stopień niepełnosprawności w 2019r. ....	str.29
Wykres nr 5. Przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2017-2019 w Powiecie Przemyskim.....	str.38
Wykres nr 6. Osoby bezrobotne w poszczególnych gminach Powiatu Przemyskiego w latach 2017-2019.....	str.52
Wykres nr 7. Liczba interwencji domowych na terenie Powiatu Przemyskiego w latach 2017-2019.....	str.70